

સ્વકેન્દ્રીથી સમકેન્દ્રી
વિશ્વ તરફની
ઉડાન...

પંચ

અંક ૧૨ | જાન્યુઆરી ૨૦૧૭

જોજે કે પેચ આપણા લાગી ન જાય ક્યાંક,
તારો પતંગ તું જરા આખે ચગાવ યાર.
- મિલિન્દ ગઢવી

Bhagyesh
Patel

Photo walls

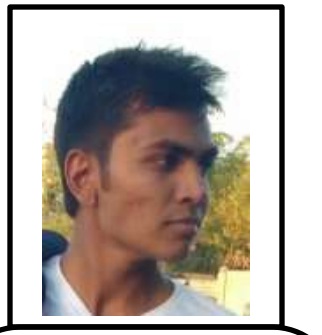

અનુક્રમણિકા

➤ સંપાદકની કલમે	2
➤ Catalyst	3
➤ પેરિસ્કોપ	5
➤ લ્યો... લખાઈ ગઈ કવિતા...	8
➤ કકળાટનો કરિયાવર	9
➤ વેંત-વાર્તા	11
➤ નવલકથા	12
➤ ફોટો-સ્ટોરી	15
➤ ગોષ્ઠી With ભુષણ મેહતા	17
➤ ગુલાબજળ	21
➤ લપડાક	25
➤ લવ-ટેંક	27
➤ Shine in the mine	29
➤ ખુલ્લા દ્વાર	31
➤ Knowtamin	32

સંપાદકની કલમે

કેથુર દુધાત

રસ્તામાં એટલી ખાધી છે ઠોકરો,
મંજિલ સુધી પહોંચતા પગભર બની ગયા
-આદિલ મન્સૂરી

ખ્રિસ્તીઓના નવા વર્ષની શરૂઆતમાં આપ સૌનો જે અભૂતપૂર્વ પ્રતિસાદ મળી રહ્યો છે, એ માટે આપ સૌનો ખુબ ખુબ આભાર અને સાથે સાથે આપ સૌને HAPPY NEW YEAR.

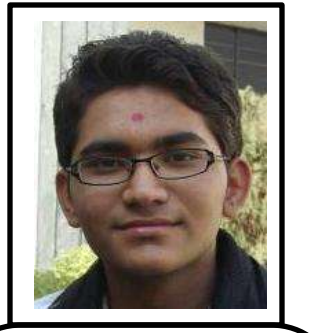
મકરસંક્રાંતિના તહેવારના દિવસે અમારો બારમો અંક આપની સમક્ષ લાવતા અમને ખરેખર ગર્વ થાય છે. આ અંકની સાથે જ અમારી આ ઉડાનને ૧ વર્ષ પૂર્ણ થયું. ગત જાન્યુઆરીમાં અમારો પ્રથમ અંક આવ્યો હતો. આ અંકમાં આપ માણશો - કવિ જય દાવડાની ત્રણ સુંદર રચનાઓ, મનોરી શાહની દેશભક્તિને વાગોળતી લપડાક, યાજ્ઞિક વઘાસિયાની ઉતરાચણ સ્પેશીઅલ વાર્તાઓ, રિકીન ધડુકના સુંદરતા પરના વિચારો, અનંત ગોહિલની love-tankમાં નવો અને તદન unique વિચાર, ભાગ્યેશ પટેલના capture કરેલા ચાર અપ્રતિમ Portraits અને સાથે સાથે જ 'મળવા જેવા માણસ' એવા commonman અને Ridographer "શ્રી ભુષણ નીરુ મેહતા" સાથેની ગોષ્ઠી. આ ગોષ્ઠી અમે અમારી Youtube Channelમાં Video રૂપે પણ પ્રકાશિત કરીશું, તો આપ સૌ મિત્રોને વિનંતી કે અમારી Youtube Channel Subscribe કરો. Video ગમે તો Like, Comment કરો અને જો વધારે ગમી જાય તો તમારા મિત્રો જોડે Share કરો. આ Channel પર અમે આવી જ રીતે જુદા જુદા 'દિલથી ગુજરાતી' એવા માણસો સાથેના સંવાદો પ્રકાશિત કરતા રહીશું.

ટીમ 'પંખ' હમેશા કંઈક નવીન કરવાના પ્રયાસમાં લાગેલી હોય છે, તો આપ સૌમાંથી કોઈની પણ પાસે કંઈક સારો વિચાર અથવા તો પ્રસ્તાવ હોય તો તમે અમને અમારા mail id પર મેઈલ કરી શકો છો. આપ સૌના પ્રતિભાવો, અને સૂચનો સદા આવકાર્ય. અમારી સફરને આવી જ રીતે દોડતી રાખવા અમારી સાથે ઉડાન ભરતા રહો એવી આશા અને ગણતંત્રદિવસની આપ સૌને હાર્દિક શુભકામના... જય હિંદ...

મેં નદીને જીવવાની રીત પૂછી'તી
એ કશું બોલી નહી, વહેતી રહી ખળખળ
-જાતુષ જોશી

Catalyst

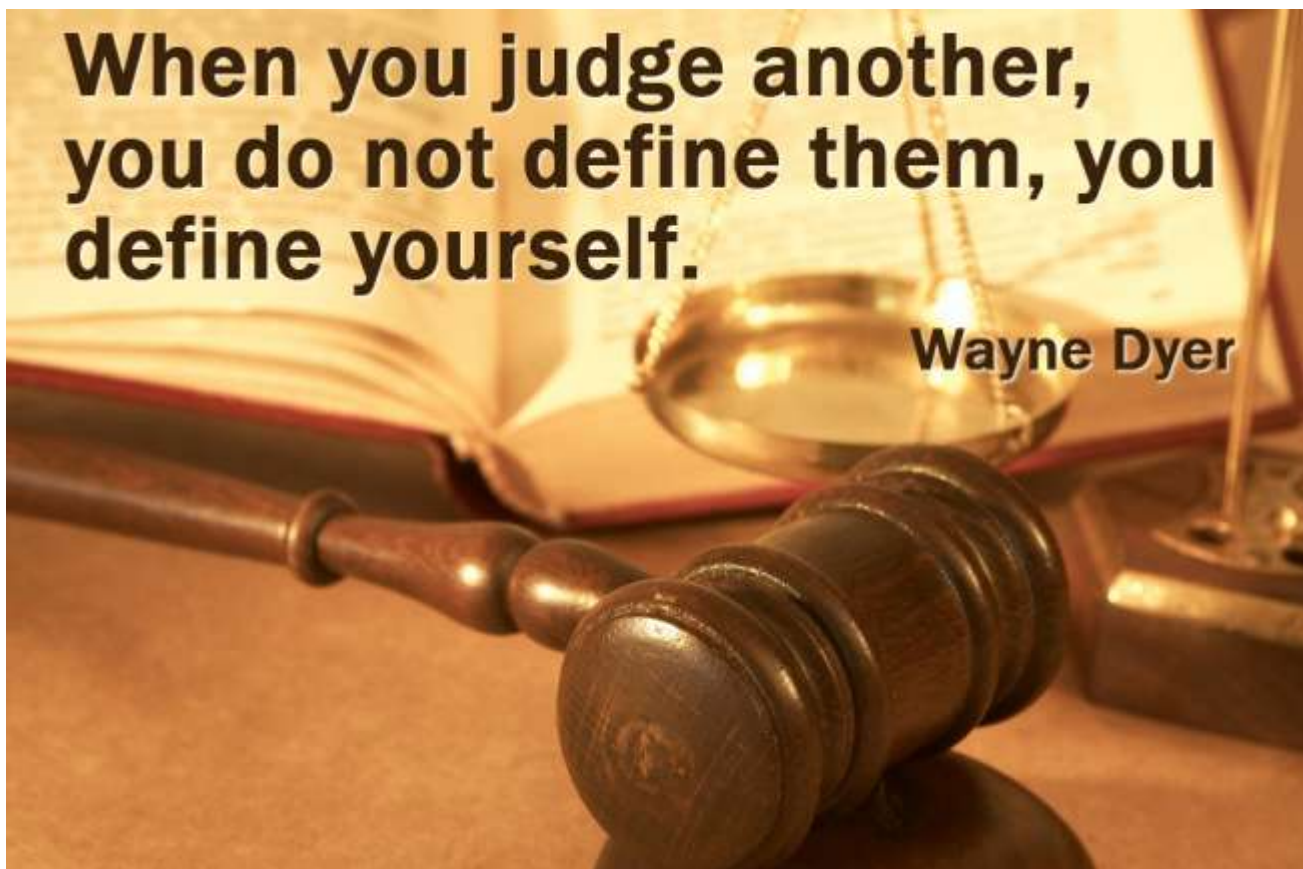
અનંત ગોહિલ

દુનિયામાં ઘણી-બધી પ્રકારના લોકો રહેલા છે. એમાંનો એક વર્ગ એવો છે કે જે ખુશ રહેવા માંગે છે અને બીજાને પણ ખુશ જોવા માંગે છે. બીજો વર્ગ એવો છે જે પોતે તો ખુશ રહેવા માંગે છે પણ બીજાની ખુશી એમનાથી સહન કરી શકાતી નથી. અને હવે જે ડેન્જરસ વર્ગ છે એ આ મુજબનો છે- ના તો એ ખુશ રહેવા માંગે છે કે ના તેઓ બીજા કોઈ ખુશ રહે એવું ઈચ્છે છે. વાત અહીં થી અટકતી નથી આ એવા લોકો છે જે બીજા કઈ રીતે દુઃખી થાય એ વાતનું હંમેશા ધ્યાન રાખે છે અને સમય આવે એમને દુઃખી કરવાની એક પણ તક છોડતા નથી.

આપણે જ્યાં રહીએ છીએ એટલે કે આ પૃથ્વી પર અત્યારે આ જ સમયે એક-સાથે કેટલી બધી ક્રિયાઓ ચાલી રહી છે. કોઈ એક ખૂણામાં સૂર્યોદય થઈ રહ્યો છે તો કોઈ બીજા ખૂણામાં ચંદ્ર ઉગવાની પૂરી તૈયારી કરી રહ્યો છે, ક્યાંક ઠંડીની સીઝન છે તો ક્યાંક મુશળધાર વરસાદ વરસી રહ્યો છે, ક્યાંક લોકોની ભીડ ટ્રેનના ધક્કા ખાઈ રહી છે તો ક્યાંક કોઈ હિલ-સ્ટેશન પર મોજ કરી રહ્યું છે. સમય પાણીની માફક વીતી રહ્યો છે, અને આપણે સૌ એમાં વહેણની માફક તરી રહ્યા છીએ. એક જ સમયે આપણે ચાલી પણ રહ્યા છીએ- દોડી પણ રહ્યા છીએ અને હવાની માફક ઉડી પણ રહ્યા છીએ. આપણને બધાને ક્યાંક પહોંચવું છે અને એ પણ ખુબ જ ઝડપથી! પણ બહુ ઓછા લોકોને ખબર છે કે એમને ક્યાં પહોંચવું છે- એમની મંઝીલ શું છે! બાકીના બધા જ બસ વહ્યા કરે છે.

આમાંના કેટલાક એવા લોકો છે જે પોતે તો આગળ વધે જ છે પણ એમની સાથે-સાથે જેટલા પણ લોકો 'ઇન્વોલ્વ' છે એ પણ ઉતરોતર પ્રગતિ પામે એવી એ લોકોની હંમેશા કોશિશ રહે છે. બીજા એવા લોકો છે જેઓ જાત-મેહનતથી આગળ તો વધે છે પણ ઝડપથી પ્રગતિ સાધવા માટે તેઓ બીજાનો ઉપયોગ કરે છે- બીજા આગળ વધે છે કે નહીં એ વાતથી એમને લગભગ કોઈ જ નિસ્બત નથી હોતી. અને આનાથી વિપરીત એવો એક વર્ગ એ છે જે ખુદ તો આગળ વધવા માંગતા જ નથી પણ બીજાને પણ કોઈને કોઈ રીતે પાછળ પાડી જ દે છે.

શાસ્ત્રોમાં આ ત્રણ પ્રકારના માણસોને અનુક્રમે 'સત્વગુણી', 'રજોગુણી' અને તામસી પ્રકૃતિવાળા એટલે કે 'તમોગુણી' કહ્યા છે. ઉદાહરણ લઈને સમજીએ તો, એક વ્યક્તિ રસ્તા ઉપરથી જઈ રહી છે અને એક ફળની હાટ લાગેલી જુએ છે. એ પોતાના માટે તથા કુટુંબ માટે ફળ તો લે જ છે આ ઉપરાંત અમુક ફળો લઈને રસ્તા પર રહેલા ગરીબ બાળકો તથા એમના કુટુંબ ને પણ આપે છે. બીજા પ્રકારના લોકો છે એ માત્ર પોતાના માટે તથા કુટુંબ માટે જ ફળો લેશે અને ત્રીજા પ્રકારના જે છે એ ના તો પોતાના માટે લેશે ના તો બીજા કોઈને ત્યાંથી ફળો લેવા દેશે. મેડીકલ લેન્ગવેજમાં આવા લોકો માટે 'સિફીલીટીક' કે 'હિસ્ટેરીકલ' શબ્દ વાપરવામાં

આવે છે, જે લોકોના મગજ વધારે પડતા જ 'ગરમ' હોય છે.

સત્વયુગ, દ્વાપરયુગ, ત્રેતાયુગ અને હવે કલિયુગ, જેમ-જેમ આ યુગો આગળ વધ્યા તેમ-તેમ સત્વગુણી લોકોથી તમોગુણી લોકો તરફ આપણા સમાજનું પ્રયાણ થયું. અત્યારે સમય એવો છે કે સાચા અને સજ્જન માણસો આંગળીના વેઢે ગણી શકાય એટલી માત્રામાં જ બચ્યા છે. અને ખોટા તથા દંભી માણસો ગણ્યા-ગણાય નહીં એ વીણ્યા-વિણાય નહીં એવો ઘાટ છે. કોઈ વ્યક્તિ સફળ થતું હોય તો એની મેહનત ના જોતા એના ક્યાં-કેવા અને કેટલા 'જેક' છે એ ગણાવતા થાકતા નથી આપણે! લાંબા ગાળે આનું પરિણામ એ આવે છે કે એ વ્યક્તિ તો પોતાની સારપ અને મેહનતના બળે આગળ વધી જાય છે અને આપને એના 'ખોસરા' જોવામાં હતા ત્યાના ત્યાં જ રહી જઈએ છીએ!

આપણો પ્રશ્ન એ જ છે કે આપણે બધાએ 'જજ' બની જવું છે અને બધી જ વાતોમાં આપણે આપણું 'જજમેન્ટ' આપવું છે. આ બરાબર ના રમ્યો, આને આમ કરવા જેવું નહોતું, મોદીસાહેબ આમતો બરાબર કરે છે પણ પુરતું વિચારતા નથી, સમાજ બગડી ગયો છે એનું અનુમાન માત્ર કોઈ યુગલને હાથમાં હાથ પરોવી જતા જુએ એટલી વારમાં જ કરી નાખે. આટલું કરીને પણ અટકતા હોય તો ઠીક, અમુક તો આનાથી પણ આગળ વધીને આ બધી જ વાતોનો (જે વાતો સાવ પાયાવિહોણી છે.) સજ્જડ વિરોધ કરે છે અને નવાઈની વાત તો એ છે કે ગાડરિયા પ્રવાહની જેમ એમની વાતોને સમર્થન કરનારા પણ મળી જ જાય છે!

આપણું નવું વર્ષ સાચા અર્થમાં 'નવું' ત્યારે જ કેહવાશે જ્યારે આપણો એપ્રોચ 'જજમેન્ટલ' ના રેહતા માત્ર એક અભિગમરૂપ જ રહે. તો જ આપણે એક સારા, સાચા અને સ્વસ્થ સમાજનું નિર્માણ કરી શકીશું. ભારતના નાગરિકોના મન સ્વચ્છ હશે તો જ એક સ્વસ્થ અને સ્વચ્છ ભારતનું નિર્માણ થઈ શકશે જે ભારત આપણા સપનાનું ભારત હશે, "વિચારો અને નવી આશાઓથી ભરપૂર"!

પેરિસ્કોપ

યાજ્ઞિક
વધાસિયા

(ગતાંકથી ચાલુ)

માણસને હંમેશા પોતાના પર પડેલા દુઃખનો અને અન્યાયનો ટોપલો અન્યની સરખામણી ભારે જ લાગે છે. જેમ કે, આપણે ઘણીવાર વડીલો પાસેથી સાંભળ્યું હશે કે, “તમારે તો અત્યારે ઘણું સાડું છે. અમારા વખતમાં તો કોઈ કંઈ સાચી સલાહ દેવાવાળું જ ન’તું. અમારેય ભણવું ‘તું, પણ અમે ભણીએ, તો ઘરના ને ખેતીના કામ પછી કોણ કરે?” મેં પણ મારા સીનીયરોને કહેતા સાંભળ્યા છે કે, “તમારું તો કંઈ રેગીંગ નથી થતું. અમારા વખત જેવું હોત તો ખબર પડત.” સામા પક્ષે હું પણ મારા જુનિયરોને આવું જ કહું છું. (જોકે હું રેગીંગ નથી લેતો.)

હું જ્યારે પાંચમાં ધોરણમાં હતો, ત્યારે મારી દીદી આઠમાં ધોરણમાં હતી. ત્યારે મને એ એવું કહેતી કે, “તમારે કેવું સેલ્લું-સેલ્લું આવે. અમારું જો... અમારે બહુ અધરું આવે. તું હોત તો તને ખબર પડત...” જ્યારે હું આઠમાં આવ્યો, ત્યારે પણ એનો આ ડાયલોગ ‘સેમ’ જ રહેતો, “તું તો આઠમાં છે. અગિયાર સાયન્સમાં બહુ અધરું આવે. તું હોત તો તને ખબર પડત.” મારી બેન... હવે હું આઠમાં તો આવી ગયો એમ અગિયારમાં પણ આવી જ જઈશ ને.....

એટલે વાત એમ છે કે.....

કંઈ વાત જ નથી.

માણસને બીજાના ભૂલો અને વાંક પણ પોતાની ભૂલો અને વાંકની સરખામણીએ મોટા લાગે છે. પોતાની ભૂલો તો ઘણાને દેખાતી પણ નથી. આ સિઝનમાં એનું બેસ્ટ એકઝામ્પલ જોવું હોય તો ન્યુ-યર અને ઉત્તરાયણનું લઈ શકાય.

ચારેકોરથી જાણે દેશભક્તિ, પર્યાવરણ-પ્રેમ અને જીવદયાનો વાયરો વાયો છે! સોશિયલ સાઈટ્સ પર પણ નકરી એને લગતી જ પોસ્ટ થાય છે. તમારા આચરણને જજ કરનાર લોકોનું ખુદનું આચરણ જ ગટરના ગંદા પાણી જેવું ગંધાતું હોય છે. નાનો હતો, ત્યારે પતંગ ચગાવવાનો, ફટાકડા ફોડવાનો અને હોળી-ધુળેટીએ કલરથી રમવાનો શોખ હતો. ક્યાંક-ક્યાંક દહીં-હાંડીનો પ્રોગ્રામ થતો, ત્યારે એ જોવા પણ જતા. પણ કહેવાય છે કે, આપડે ત્યાં જીવનમાં બે પડાવ એવા છે કે, એમાં જ મોટેભાગે લોકોને તહેવાર ઉજવવા ગમે છે. એક તો, પોતે નાના હોય ત્યારે, ને બીજું, પોતાના સંતાનો નાના હોય ત્યારે! ને હવે એમ તો હું નાનો નથી રહ્યો ને બીજું એ કે મારા લગ્ન પણ હજી બાકી છે. (અત્રે અહીં ઉંમરની જ વાત કરી છે. કારણ કે, માણસ ક્યારેય મોટો થતો નથી, ફક્ત લાગે જ છે મોટો. ને આમ પણ બધાની અંદર એક બાળક ‘ટુંટીયું’ વાળીને સુતું જ હોય છે!)

એટલે કહેવાનું તાત્પર્ય એ છે કે, હવે લગભગ મને તહેવારોનો એટલો ઉત્સાહ નથી, જેટલો પહેલા રહેતો. પણ હમણાં હમણાંથી થોડા વર્ષોથી ‘હિંદુ’ ધર્મને લગતા તહેવારો પર જે રીતે ટાર્ગેટ થાય છે, એ જોઈને ખરેખર મને અમુક ચોક્કસ ધર્મવાળા લોકોથી ને અમુક હિંદુધર્મીઓ પ્રત્યે નફરત આવતી જાય છે. હું પણ પહેલા પ્યોર ‘સેક્યુલર’

વિચારસરણી વાળો જ હતો. પહેલા મને આવી વાતો સાંભળવી સારી પણ લગતી. પણ જ્યારથી મેં 'POLLUTIONLESS/FIRELESS DIWALI', 'LESS HEIGHT DAHI-HANDI', 'COLOURLESS HOLI', 'NO-KITES UTRAYAN', 'NOISE-FREE NAVRATRI' - આવી બધી ટર્મીનોલોજી સાંભળી છે, ત્યારથી મને આવા શબ્દો વાપરવાવાળા લોકો પર રીતસરની ચીડ ચડી છે.

મંદિરના ઘંટારાવ અને નવરાત્રીના લેટ-નાઈટ ગરબાથી જેને પ્રોબ્લેમ છે, એ લોકોને મસ્જિદમાં પોકારાતી બાંગ અને રોજબરોજ થતી લેટ-નાઈટ-પાર્ટીઝથી પણ પ્રોબ્લેમ હોવો જ જોઈએ! જે લોકોને દિવાળીના ફટાકડા નડે છે, એ લોકોને ઈંગ્લીશ ન્યુ-યર પર જે પૂરી દુનિયામાં આતશબાજીથી થાય છે, એનાથી પણ પ્રોબ્લેમ હોવો જ જોઈએ! જે લોકોના દિલ ઉતરાયણ પર માંજાને ને લીધે કપાયેલા-મરેલા નિર્દોષ પક્ષીઓને જોઈને દ્રવી ઉઠે છે, એ લોકોના દિલ ઈદ પર જે મૂંગા જીવોની અલ્લાહના નામે કુરબાની દેવાય છે, એમાં પણ દ્રવી જ ઉઠવા જોઈએ! કમ સે કમ ઉતરાયણ પર લોકો તલવારો લઈને આકાશમાં જઈને તો પક્ષીઓને મારીને નથી આવતા ને!

ને આમેય તમારા ભાઈઓને રોજગારી ક્યાથી મળે છે, એ તો જુઓ..... ફટાકડા, પતંગ-દોરી અને નવરાત્રીના સાજ-શણગાર-ડેકોરેશનના ને એવા જ બીજા સિઝનેબલ સ્ટોર્સ બંધ થઈ જશે. બેવફૂરો... તમારા ભાઈઓ ખાશે શું? તમારા એક ફેસબુકીયા સ્ટેસસ (હકીકતમાં તો કંઈક મહાન કરી બતાવવાનો તમારો 'દેખાડો') ની લ્હાયમાં ને લ્હાયમાં તમારા ભાઈઓના પેટ પર જ શું કામ પાટું મારો છો?!

પર્યાવરણ પ્રત્યે ચિંતિત વર્ગમાં એક વર્ગ એવો પણ છે, જેને એકબાજુ પોલ્યુશનને લીધે તાજમહાલ કાળો પડવાની બીક પણ છે, ને બીજાબાજુ પોતે સ્મોકિંગ કરતા-કરતા જ એક કિલોમીટર જેટલા નાના અંતરમાં ભીડભાડ વાળા વિસ્તારમાં પણ પોતાની ડીઝલ-કાર લઈને નીકળી પડે છે. પોતે ધારત તો, પબ્લિક ટ્રાન્સપોર્ટનો

અથવા સાચકલનો યુઝ કરી શકત. પણ ના... ખાલી બીજાને ટાર્ગેટ કરવામાં જ પોતાની મોટાઈ સમજનારા જેટલા હલકા લોકો બીજા કોઈ નથી. ૨૦૧૫ ની દિવાળી વખતે અનુષ્ઠા શર્માને કંઈક ‘ચૂલ’ ઉપડેલી ને એણે ‘દિવાળીમાં ફટાકડા નહી ફોડવા’- એવા વિડીઓસ યુ-ટ્યુબમાં મુકેલા. તો શું આ અનુષ્ઠા પોતે પર્યાવરણ પ્રત્યે એટલી સજાગ છે એમ?! ના... બધાને ખાલી વહેતી ગંગામાં પોતાના હાથ ધોઈ લેવા છે.

ટૂંકમાં જો કોઈ એક ધર્મ કે સમાજ કે સમૂહ નહી, પણ પૂરો દેશ સાથે ચાલે, એ જ ઇચ્છનીય છે ને સ્વીકાર્ય પણ. ખાલી ખોટી ‘ગામની હળી’ કરવા માટે જે નાટકો થાય છે, એ બંધ થવા જ જોઈએ.....

મારે પણ સેક્યુલર જ રહેવું છે. પણ સવાલ એ છે કે તમે લોકો રહેવા દેશો?!

“जाओ... और जाके पहले उस आदमी की साइन लेके आओ..... જે ગામની ખાલી મારવા જ બેઠા છે.....”

PACK UP :

આ અંકમાં જેમનો ઈન્ટરવ્યુ છાપ્યો છે, એ ભુષણભાઈ મેહતાની ફેસબૂકમાં હમણાં એક પોસ્ટ હતી.

“ઉતરાયણ નિમિત્તે ‘પક્ષી બચાઓ અભિયાન’માં આજે રવિવારે આખો દિવસ કામ કર્યા પછી તે રાત્રે થાકીને પોતાની ફેવરીટ ચિકન-બિરિયાની ખાઈને આરામથી સુઈ ગયો.”

લ્યો...લખાઈ ગઈ કવિતા

કવિ જય
એસ દાવડા

ઓ ઉદાસી ફાડ છેડો તો મજા આવે મને,
પાર લાગી જાય બેડો તો મજા આવે મને.
એ સ્મરણ ફેંકી દીધું? ખોટું કર્યું! સોરી કહો,
એને પંપાળીને તેડો તો મજા આવે મને.
એ પછી તો આપનું ગાયન સુવાસિત થઈ જશે,
ભાવનું એસેન્સ રેડો તો મજા આવે મને.
કાવ્યનાં જૂદાં પ્રકારોની મદદ લઈને,
ગુર્જરી ભાષાને ખેડો તો મજા આવે મને.

બ્રહ્મ સત્યં ને જગત મિથ્યા ગણે છે,
સંત મોંઘીદાટ ગાડીમાં ફરે છે.
આભ જેવા આસમાની કોડિયામાં,
સૂર્ય નામે દીપ પ્રજ્વલતો રહે છે.
અશ્વ પર કલ્કી પધારે છે એ જાણી,
મન મનોમન મન મહીં નર્તન કરે છે.
જિંદગી સિરીયલ સમી ચાલી રહી છે,
રોજ થોડી વારતાં આગળ વધે છે.
લોભની માળા પૂરી થાતી નથી 'જય',
કોણ જાણે કેટલા મણકાં ઘટે છે.

કોણ છે એ? જે સજા મળવાની ભીતિથી
અનુસંધાનને દાટી રહ્યું છે?
કોણ છે એ? જે જગતમાં દંભના આશયથી
તત્વજ્ઞાનને ચાટી રહ્યું છે?
એક ઉપર એક જાણે સપ્તયજ્ઞો શી અદાથી
મન હિમાલય પર ઉભું છે,
કોણ છે એ? જે સત્તોડિયાની રમત માફક
અમારા ધ્યાનને આટી રહ્યું છે?
આ તરફ વસુધા તાના પરિવાર કેરા ઐક્ય
માટે પ્રાર્થનાઓ થાય ત્યારે,
કોણ છે એ? જે કપાતર ગંજીમાં વિશ્વના
યોગાનને બાટી રહ્યું છે?
શસ્ત્રક્રિયાઓ, દવાઓ ને તબીબો રોગના
મુળિયા સુધી પહોંચી ગયા છે,
કોણ છે એ? જે હવે અંતિમ સમય પર
ઔષધિનાં પાનને વાટી રહ્યું છે?

કકળાટ નો કરિયાવર

રિકીન ધડુક

સ્ત્રીને માટે સુંદર એવો શબ્દ વપરાય છે અને પુરુષ માટે હેન્ડસમ. સૌન્દર્યનો આમ-બુદ્ધિથી સંબંધ સ્ત્રી સાથે છે, અને પુરુષના 'સૌન્દર્ય' વિષે લખવું પણ અઘરું પડી શકે. પરંતુ પ્રાચીન રોમમાં પુરુષોની ખુબસુરતી ચર્ચાનો વિષય હતો. એના આખાય શરીરને શેવ કરીને તેલનું મર્દન થતું. ચળકતી સપાટી સમી ત્વચા આદર્શ ગણાતી. ઈજીપ્તિયન કે ગ્રીસના ઈતિહાસદર્શનમાં જણાય કે તેઓ શરીરના પૂજક હતા. એપોલોથી લઈને પોસાઈડન સુધીના દેવતાઓ કે પછી ગયા અને મેડુસા જેવી દેવીઓ સૌષ્ઠવની બાબતમાં અવ્વલ છે. તેમની પ્રતિમાઓ જોઈને વર્તાય કે તેઓ શરીરને ચહેરા સાપેક્ષે ઉત્કૃષ્ટ ગણતા. જ્યારે આપણા દેવી-દેવતાઓ શરીરને સુરેખ કે સપ્રમાણ રાખવાની બાબતમાં આગ્રહી નથી લાગ્યા!

અમેરિકન માન્યતા મુજબ ચહેરો એ વ્યક્તિત્વ છે અને એમના ચહેરાના ઠેકાણા હોતા નથી એની આપણને ખબર છે. આપણી સ્ત્રીઓના ચહેરા આકર્ષક હોય છે. ગરીબની સ્ત્રી 'ભરાવદાર' હોય તો એ સુખી અને સમ્પન્ન ગણાય છે અને અમીરની સ્ત્રી બારીક હોય તો. આ 'બારીક' શબ્દ જરીક રમુજી છે. જમાનો બારીક થતો ચાલ્યો છે. અને આ બારીકીની અસર મહિલાઓ પર સવિશેષ જણાય છે. આ વર્તારો મોડેલીંગ કે ફેસબુક સુધી બરાબર છે, પણ ડ્રોઈંગરૂમ, બેડરૂમ કે ઓફીસ માટે નહીં. હા, શરીરને પાતળું રાખવું એ રોગમુક્તિ અને ફેશન માટે જરૂરી હોઈ શકે પણ એ જરૂરિયાત તુંડે તુંડે અલગ પણ હોઈ શકે.

સ્ત્રીનો આત્મા પુરુષ કરતા જુદો હોય છે? સુખી સ્ત્રી પોતાના જ વિચારોના પડઘા સાથે જીવે છે અને એટલે જ કદાચ સિંગલ હોઈ શકે. સામંતી સમાજમાં સ્ત્રીને પોતાના શરીર પર અધિકાર નથી. સ્ત્રીના પોતાના પડછાયા પર પણ સ્ત્રીનો કેટલો અધિકાર છે? પ્રકૃતિએ મૂળભૂત અસમાન બનાવેલી સ્ત્રીને સમાજ એક શિષ્ટ સમાનતાનો લોલીપોપ બતાવતો રહે છે. અને સ્ત્રીમાં જ્યારે આ સમાનતાનો પુરુષરૂપી આત્મા ખળભળી ઉઠે ત્યારે એ સ્ત્રીવાદમાં ખપે છે - ફેમિનિઝમ યુ નો. આ વૈવધ્ય નવું એકત્વ છે કે પગમા ઝાંઝરના સ્વાંગમાં રહેલી બેડીઓ?

વિજ્ઞાન સુંદરતાને આંકડાશાસ્ત્ર સાથે મુકે છે કે કેટલા સમયે સ્ત્રીનું વજન કેટલું હોવું જોઈએ. વિજ્ઞાનીઓ તરત બેચેન થઈ જનારી પ્રજા છે. એ બી.એમ.આઈ. કે પછી ડબલ્યુ.એચ.આઈ. જેવા માપદંડો સાથે સૌન્દર્યને સરખાવે છે. પણ આપની જાનું અને બકુઓને આ ટકા-બકા ના ખપે. આપની સામાન્ય બુદ્ધિ પ્રમાણે, કમરનું માપ નિતંબ કરતા ન વધે - એ સુંદરતા.

બ્યુટી શું છે? શક્તિ? કે સ્ત્રીને અકળાવીને 'વસ્તુ' બનાવી દેનારો અભિશાપ? કે બીજી બધી જ યોગ્યતાઓ ઢાંકી દેનારું આવરણ? આ ચર્ચાને કોરાણે મૂકતા પણ એક વાત સ્પષ્ટ છે કે સ્ત્રી સંતાન આપીને પુરુષને ભાવનાત્મક બંધનમાં જકડી શકે છે અને ઘરના રોટલાએ કરોડો મર્દોને બાવા કર્યા છે. ઉચીત અર્થમાં કહીએ તો - મધ્યાવસ્થા અને ઉત્તરાવસ્થામાં સેક્સ કરતા રોટલો વધુ ચડિયાતો સાબિત થાય છે. પુરુષ મુજબ બુદ્ધિ એ સમય અને સંજોગને વશ કરવાનું શસ્ત્ર છે અને સ્ત્રી ઝૂકીને વિજયી થવામાં પારંગત છે. આલ્બેર કમ્યુએ લખ્યું છે કે ૪૦ વર્ષ પછી દરેક વ્યક્તિ પોતાના ચહેરાની રેખાઓ માટે જવાબદાર છે કારણ કે મારો ચહેરો એ મારું પોતાનું નકશીકામ છે. ૪૦ પર પહોંચો એ પહેલા ચહેરા પર પડેલા નિશાન વીસી ના વીતેલા કારસ્તાનોની યાડી ખાવા જ જોઈએ. એ નસોમાં દોડતા એડ્રીનાલિનનું પ્રમાણ છે. એ વખત જતા નિકોટીન કે સ્ટીરોઈડ બની જાય છે.

પૂર્વના દેશોમાં પશ્ચિમની જેમ ગોરા દેખાવાનો કેઝ છે જે અવાસ્તવિક છે. ગોરો-ગોરી-ગોરું એટલું ખુબસુરત અને કાળો-કાળી-કાળું એટલું બદસુરત એવું બાળપણથી જ શીખવવામાં આવ્યું હતું. અને નાનપણનું ઘણું-ખરું શિક્ષણ નખશીખ બ્રેઈન વોશિંગ હતું. દિલ પર પત્થર મુકીને કહેવાની ઈચ્છા થાય કે લગભગ ૧૦% શિક્ષકો સારું અને સાચું શિક્ષણ આપી જાણે છે અને બાકીનો પાકિસ્તાનમાં બેઠેલા આકાઓથી જરાય ઓછા આંકી શકાય તેમ નથી. ઉંમર વધતી જાય છે અને અનુભવો થાય છે એમ સમજાય છે કે આ બધી વ્યાખ્યાઓ અપૂર્ણ છે. એ પ્રમેય નહીં, પૂર્વધારણાઓ છે. સુરૂપ કે કુરૂપ જેવા શબ્દો સૌન્દર્ય-શાસ્ત્રના નથી. કાળી સ્ત્રી પાવર સ્ટોરેજ હોય, ગોરી સ્ત્રી કોલ્ડ સ્ટોરેજ હોઈ શકે. કાળી સ્ત્રી ઉખાથી ધબકતી હોય, ગોરી સ્ત્રી ઘોવાવેલી લાશ હોઈ શકે. આ બધું સાપેક્ષ છે જેનો નિરપેક્ષ સૌન્દર્યાક શોધવો અશક્ય છે.

તૂટેલો કીલ્લો જ કેમ ખુબસુરત લાગે છે, ધાયલ સૈનિક જ કેમ ખુબસુરત લાગે છે. કલરના બે હાથ મરેલો કિલ્લો કે પાવડરના ડબ્બામાંથી કાઢેલા મોઢા વાળો સૈનિક ક્યાંય જોયો છે? વાત વિરરસની નથી, વાત તૂટનની, ઘુટનની, તડપનની છે. પુરુષના ચહેરા પર જખમના ઘાવ કોતરાયેલા હોવા જોઈએ. ખાધેલો માર ચહેરા પર ચમકવો જોઈએ. ધામાંથી લોહી વહી રહ્યું છે એ ઘરે ગયા પછી જ સમજવું જોઈએ. ફૂકરમાં ઝારીના છીબા પર મુકેલા બટાકા બફાયા પછી છાલ કાઢી હોય એવ સુવાળા પુરુષો ક્યારેય ખુબસુરત લાગ્યા નથી.

પુરુષ બે દિવસની વધેલી દાઢી હોય અને સ્ત્રી ત્રણ માસની ગર્ભવતી હોય ત્યારે શ્રેષ્ઠ લાગે છે.

-ચંદ્રકાન્ત બક્ષી

શંખનાદ-

ઝઘડાળું અને ગુસ્સાવાળી સ્ત્રી સાથે રહેવા કરતા જંગલમાં રહેવું સારું.

-બાઈબલમાંથી

વેંત-વાર્તા

યાજ્ઞિક
વઘાસિયા

સ્પેશિયલ પતંગ

“ભાઈજાન.... થે આપકે સ્પેસ્યલ વાલે પતંગ તો લે જાઓ.....”

પતંગ બનાવવાવાળા અશરફભાઈએ દુકાનમાંથી જ જોરથી અવાજ લગાવ્યો.

હું દર સંક્રાંતે સુરુચિ અને મારા નામવાળા ‘દિલ’વાળા મોટા ઢાલ-પતંગો એમની પાસે બનાવડાવું છું.

દર વખતે સામેથી ઓર્ડર આપવા જતો હું આજે તૈયાર પતંગ લેવામાય અચકાતો હતો!

હું ચુપચાપ દુકાનમાં ગયો. પતંગ લીધા. પૈસા ચૂકવ્યા.

આ ઉતરાયણે આકાશ અમારા પ્રેમનું સાક્ષી ના બન્યું.

રંગેબરબી પતંગોને ચીરતી મારી નજર આકાશમાં રહેલા એના હસતા ચહેરાને જોતી રહી.

નવલકથા ઐક્યોત્સવ-૧૨

ડૉ. અવનિ
રવિ ચાંગેલા

બીજા દિવસે સવારે સમગ્ર કોલેજમાં ચકચાર મચી ગઈ, જ્યારે સવારે સ્વીપરે સફાઈ કરવા માટે ડોર ખોલ્યું તો તેમાંથી આહુતિ બેભાન અવસ્થામાં મળી આવી. બાદ તરત જ તેને હોસ્પિટલાઈઝ્ડ કરાઈ. આ વાતની જાણ સમિધને થતા તેને થોડું દુઃખ થયું, કારણ કે તેને આહુતિ માટે આવું નહોતું ઈચ્છ્યું. થોડા સમયની સારવાર બાદ ભાનમાં આવેલી આહુતીના બેડની આજુબાજુ તેના પ્રિન્સિપાલ તથા મિત્રોસહીત અનેક લોકો ઊભાં હતા, પોલીસ પણ. પ્રિન્સિપાલનું બેભાનાવસ્થા વિશે પૂછતાં આહુતીએ ગઈકાલે બનેલી ઘટના અક્ષરસઃવર્ણવી. બાદ તેને હોસ્ટેલ લઈ જવાઈ.

તે પછીના દિવસના ન્યૂઝપેપરમાં આ ઘટના મરીમસાલા ભેળવીને છપાઈ. સમિધના પિતાના વિરોધપક્ષના નેતાએ પત્રકાર પાસે આવું કરાવ્યું હતું. એ પણ હેડલાઈનમાં 'એમ.એલ.એ. ના પુત્ર સમિધ અગ્નિહોત્રી' જેવા સ્પષ્ટ ના સાથે. આરામ કરીને સ્વસ્થ થયેલી આહુતીએ લાઈબ્રેરીમાં બેસીને આ ઘટના ન્યૂઝપેપરમાં વાંચી, તેને તે પત્રકાર પર ચીડ ચડી અને સમિધ માટે થોડું દુઃખ પણ થયું. તેણે ક્યારેય નહોતું ઈચ્છ્યું કે સમિધની વિરુદ્ધ આવું લખાય જે તેણે કર્યું જ નથી ...તે આ વાતનો ઉકેલ કેમ લાવવો તે વિચારી રહી..ત્યાં જ તેની પાસે સમિધ આવ્યો.

“આજે તો તું બહુ ખુશ હશે ને સત્યની દેવી...મારી વિરુદ્ધ આવું છપાવીને તને શું મળ્યું. સત્યની મોટી મોટી વાતો કરતી બોલ હવે તું કે આમાં છુપાયેલું સત્ય છે? શું મેં તારી સાથે શારીરિક છેડતી કરી? મેં તને રૂમના અંધારામાં લોક કરી? તે સમયે શું હું અત્યંત નશામાં હતો? મેં તને ગળું દબાવીને મારી નાખવાનો પ્રયત્ન કર્યો? વાંચ..આ બધું આમાં જે તે મીડિયામાં લખાવ્યું છે” ગુસ્સામાં તે ટેબલ પર ન્યૂઝપેપર પછાડતા બોલ્યો.

“આ તો એવી વાત થઈ કે ઉલટાનો ચોર કોટવાલને દંડે! હા, આજે પણ હું સત્યની સાથે જ છું, અને ગઈકાલે પોલીસ સમક્ષ મેં જે બયાન આપ્યું હતું તેમાં હું અક્ષરસઃ સાચું જ બોલી હતી, આજે જે છુપાયેલું છે તે હું નથી બોલી. તે કોણે ઉમેર્યું અને શા માટે તેની મને ખબર નથી. અને ગઈકાલની ઘટના પછી તું માફી માંગવાને બદલે મને દંડે છે, કેવો માણસ છે તું? તારા માટે મને જે કંઈ થોડુંક માન હતું તે પણ હવે જતું રહ્યું. તારામાં જરા પણ માનવતા

હોત તો તે રાત્રે તું મને એ રૂમમાં લોક કરીને અને લાઈટની મેઈન સ્વીચ ઓફ કરીને ન જતો રહ્યો હોત..”

તારી વાત માનવા હું તૈયાર નથી. તે કોઈ વિરોધપક્ષના વ્યક્તિ સાથે મળીને આ કર્ચું હશે, મારી સાથે બદલો લેવા. આ માટે હું તને ક્યારેય માફ નહિ કરું. તને ખબર છે આ ન્યુઝના કારણે મારા પખ્ખાનું બી.પી. હાઈ થઈ ગયું છે, સવારથી જ તેમના પર અનેક લોકોના ફોન આવી રહ્યા છે અને તે મારા પર ચિડાય છે. આજે મારા કારણે તેનું નામ ખરડાયું છે, અને તેનું કારણ છે તું..નેવર ફરગીવ યુ..અને રહી વાત તે લોકની તો મેં તે રૂમ લોક નહોતો કર્યો અને તે બધાજ રૂમ અને લોબીના પાવર સપ્લાયની મેઈનસ્વીચ પણ ઓફ નહોતી કરી.”

“જો તું મારી વાત ન માની શકે, વિશ્વાસ ન કરી શકે તો મને પણ તારી આ વાતમાં જરા પણ વિશ્વાસ નથી આવતો, અને હું શા માટે મારા સત્યને છોડી તારી વિરુદ્ધમાં ખોટી વાતો ફેલાવું. આ વિરોધપક્ષની સાથે મળીને મને શું કરવું છે? પાવર અને પોઝીશનનો ભૂખ્યો તું છે! હું નહીં..આખી ઘટનાનું નિર્માણ પણ તે જ કર્ચું અને ઉપરથી દોષી ઠેરવે છે મને ! છોડ આ વાત તને નહીં સમજાય. પણ એક વાત કાન ખોલીને સાંભળી લે, મને કે મારા સત્યને ભાંગવાની-તોડવાની કોશિશ ક્યારેય ન કરતો. આહુતિ નામ છે માટું..તને પ્રજ્વલિત કરવાની કે ઠારવાની શક્તિ મારી પાસે જ છે. ઇચ્છું તો તને રોશન કરી શકું અને ઇચ્છું તો ઠારીને રાખ.”

સમય વીતતો જતો હતો. તે દિવસોમાંથી મહિનાઓમાં ફેરવાતો જતો હતો. આહુતિને કોલેજનું પ્રથમ સેમેસ્ટર પૂરું થવા આવ્યું હતું, તેની એક્ઝામ નજીક હતી. તે વાંચવામાં મશગુલ હતી પણ તેના અને સમિધના વચ્ચેનો વૈરાગ્યની યથાવત હતો.

એક્ઝામના પ્રથમ દિવસે પ્રથમ પેપર આપવા જવા માટે વ્યવસ્થિત વાંચીને તૈયારી કરીને કોલેજમાં પ્રવેશતી આહુતિએ એક અજીબ દ્રશ્ય જોયું, સમિધ પણ એક્ઝામ આપવા આવ્યો હતો. કારમાંથી ઊતરીને સમિધે પેલા પગથીયા પર પગ મુક્યો, તેના ફાલતું દોસ્તોમાંના એકે તેના પગ પાસે નારિયેળ ફોડ્યું. બાદ સમિધને કુમકુમ-અક્ષતથી તિલક કરાવ્યું. એક્ઝામહોલ તરફ ચાલતા સમિધનું સ્વાગત રસ્તામાં તેની બંને બાજુ આગળ ચાલીને ફૂલની પાંદડીઓ વેરતા વેરતા તેના મિત્રો કરતા હતા તો એકના હાથમાં જ્યુસ ભરેલો ગ્લાસ હતો. આહુતિ ત્યાંથી ફટાફટ પસાર થઈને એક્ઝામહોલ પર પોતાની જગ્યાએ બેસી ગઈ. તેના આશ્ચર્ય વચ્ચે પેલો સમિધ પોતાનો નંબર શોધતો તેની બાજુમાં આવીને બેસી ગયો. આહુતિ તેને ઇગ્નોર કરતા તે તરફ તેણે જોયું પણ નહિ.

“બેસ્ટ ઓફ લક, જોઉં છું કે સીનીયર એડવાઇઝ વગર કરેલી પ્રીપરેશનથી તું કેમ પાસ થાય છે..” સમિધ બોલ્યો.

“ તું તારું કર તો પણ ઘણું છે, અને હા બીજી વાત અહીં મને કોઈ જાતનું ડિસ્ટર્બન્સ ન જોઈએ. તારા પર માટું સ્પેશિયલ સુપરવિઝન પણ રહેશે, અને તને તો ખબર જ છે કે હું શું કરી શકું છું? સમજ્યો..?”

“એય..આજકાલ તું મને આ તું..તું.. શું કરે છે હા..! સીનીયર છું હું તારો, અને આ કોલેજના બધા સ્ટુડન્ટસ અને પેલો પ્રિન્સીપાલ પણ મને તમે કહીને બોલાવે છે. એ છોકરી, માણસોને રિસ્પેક્ટ આપતા શીખ, ભવિષ્યમાં કામ આવશે..”

“કોને, કેમ, અને કેટલી રિસ્પેક્ટ ક્યારે આપવી તે મને ખબર છે અને તને શા માટે હું ‘તમે’ કહું? હસબંડ છો મારો કે ફરજિયાત મારે તને ‘તમે’ કહેવું..!”

“ભગવાને મારા ભાગ્ય એટલા પણ ખરાબ નથી બનાવ્યા કે હું તારો પતિ બનું..”
એક્ઝામહોલમાં પણ તે બંને વચ્ચે થયેલો ઝગડો અંતે સુપરવાઈઝર આવતા અટક્યો.

સમિધે આહુતીની મુશ્કેલીઓ અનેકગણી વધારી દીધી હોવા છતાં તે પ્રથમ નંબરે પાસ થઈ, આથી તેનામાં હવે વધારે આત્મવિશ્વાસ ઝળક્યો હતો. જે વાત સમિધને જરા પણ પસંદ ન પડી. આવી જ રીતે તેનું બીજું સેમેસ્ટર પણ પાસ થઈ ગયું. નવા જુનિયરોની બેચ પણ આવી ગઈ, આહુતીના કારણે કોઈનો પણ આ જુનિયર લોકોનો ઇન્દ્રો લેવા જવાની હિમંત થતી ન હતી. નવા વર્ષના પ્રારંભે જ કોલેજના સ્ટુડન્ટસ યુનિયનના પ્રેસિડેન્ટની વરણી થવાની હતી. દર વર્ષે આ માટે ‘ઈલેક્શન’ ને બદલે તરત જ ‘સિલેક્શન’ થઈ જતું સમિધ અગ્નિહોત્રીનું, કારણ કે તેની સામે લડવાની કોઈની હિમંત ન થતી. આ વખતે આ ‘સિલેક્શન’ અમાન્ય રહીને ‘ઈલેક્શન’માં પરિણમ્યું હતું. કારણ કે સમિધની વિરુદ્ધમાં હતી આહુતિ.

“મારી વિરુદ્ધમાં ઊભી રહીને તું શું સાબિત કરવા માંગે છે?”

“એ જ કે તારાથી કોઈ ડરતું નથી, માત્ર હું જ નહિ આખી કોલેજના અડધા લોકો એવા છે જે તારી વિરુદ્ધ વોટીંગ કરી શકે છે. તારી અગેઇનસ્ટ કેન્ડિડેટ તરીકે ઊભા રહેતા નથી તેનો મતલબ એમ નથી કે તારાથી એ બધા દરે છે, પણ એ લોકોને આવી ફાલતુંની પોઝીશન કે પાવરમાં ઇન્ટરેસ્ટ નથી કે ટાઇમ નથી.”

“ઓહ.. ગુડ.. પણ તું આ વાત કેમ સાબિત કરીશ..?”

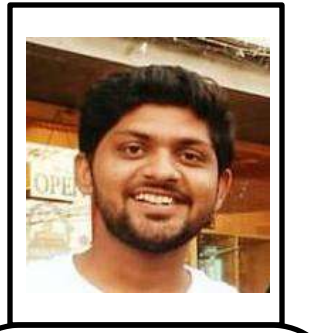
“ટેકનોલોજી ની સ્ટુડન્ટ ઇ. લાઈવ વોટીંગ સિસ્ટમની વ્યવસ્થા કરીને”

બંને પક્ષોના જોરદાર પ્રચાર-પ્રસાર અને નિત્ય નવી ચર્ચાઓ અને અફવાઓના અંતે ‘લાઈવ ઇલેક્શન’ નો એ દિવસ આવી પહોંચ્યો. કોલેજના એક ખુબ મોટા કોન્ફરન્સહોલમાં એક મહાકાય એલ.ઈ.ડી. દીવાલ પર ટાંગ્યું હતું. તે દીવાલ પાસે નીચે એક કમ્પ્યુટર અને કી બોર્ડ રાખેલ હતું. ટેકનોલોજીની મદદથી એવી વ્યવસ્થા કરવામાં આવી હતી કે અહીં કીબોર્ડમાં જો ‘એ’ દબાવાય તો તે વોટ આહુતીને અને ‘એસ’ દબાવતા સમિધને મળે સાથે એલ.ઈ.ડી.ની સ્ક્રીન પરના સ્કોર બોર્ડમાં પોતપોતાના નામ નીચે તેની નોંધણી થતી જાય. આહુતીની કુશાગ્ર બુદ્ધિએ ઝડપી, પારદર્શક, અને ઓન ધ સ્પોટ રીઝલ્ટ નક્કી કરી શકાય તે માટે આવું ‘લાઈવ વોટીંગ મશીન’ ડીઝાઇન કર્યું હતું.

ફોટો-સ્ટોરી

જિંદગી બીજું કશું નથી, એક તંદુરસ્ત સ્પર્ધા છે;
ઈશ્વર ને મારા પર ભરોસો છે, મને ઈશ્વરમાં શ્રદ્ધા છે.
- અજ્ઞાત

ભાગ્યેશ પટેલ

ગોષ્ઠી with ભુષણ મેહતા

મનોરી શાહ

મનોરી : સર, આપના પરિચય થી શરૂઆત કરવા ઈચ્છીશું:

ભુષણ મેહતા : હું મારા વિષે કોઈ શોર્ટમાં પૂછે તો કેહતો હોઉં છું કે ભુષણ મેહતા-મળવા જેવો માણસ. આપ પણ મને એ જ રીતે ઓળખી શકો છો. અમૃત ધાયલનો એક શેર જે મારા દિલની ખુબ નજીક છે અને ક્યાંક એને હું અહીં relate કરી શકું છું:

‘ઉપેક્ષા નથી ક્યારે પણ એની કીધી, અમે સૌ અવસ્થા ની ઈજ્જત કરી છે;
શરાબી ની ચૌવનમાં સોબત કરી છે ને ફકીરો ની ઘડપણ માં ખિદમત કરી છે.’

મનોરી : સાહિત્ય સિવાય ના ક્યાં વિષયો માં આપણી રૂચી રહી છે?

ભુષણ મેહતા : ખુબ tricky સવાલ છે આ તમારો ! આમ તો હું સાવ સામાન્ય માણસ છું, વાંચન સાથે તો મારો ઘરોબો લગભગ ૧૫ થી ૧૭ વર્ષ નો છે, હું દ્રશ્ય-શ્રાવ્ય બંને સાથે પણ વાંચન જેટલો જ involved છું. મારું observation વધારે છે. આ સિવાય પબ્લિક સ્પીકિંગ એટલે કે એન્કરીંગ મારું પેશન છે. મારા મિત્રો અને પરિચિતો કહે છે કે ફોટોગ્રાફી હું સારી કરી લઉં છું, જો કે હું પોતાની જાતને ફોટોગ્રાફર નથી કેહતો. હું hardcore બાઈકર છું. મારી પોતાની એક ક્લબ છે બજાજ એવેન્જર બાઈકર્સ નામની, જેમાં અમે લગભગ ૨૫૦ જેટલા મેમ્બર્સ છીએ અને અમે લગભગ ગુજરાત ના દરેક ખૂણા ઉપર જઈ ચુક્યા છીએ.

મનોરી : ભુષણ મેહતા જે અત્યારે આ “મળવા જેવો માણસ” છે એ જર્નીની શરૂઆત ક્યાંથી થઈ?

ભુષણ મેહતા : જો હું અત્યારે પાછળ વળી ને જોઉં તો મને યાદ આવે છે કે હું કોલેજમાં હતો ત્યારે indi-pop નો જમાનો હતો. એવામાં એક વાર દુરદર્શન પર એક ગઝલ સાંભળી જેના શબ્દો હજી પણ મને યાદ છે: “પ્રેમ ના પુષ્પો સાયવી ને રાખજો, દિલ દીધું છે સાયવી ને રાખજો” આ ગીત મને being a ગુજરાતી ખુબ આકર્ષી ગયું. મેં થોડી જાણકારી મેળવી કે મનહર ઉધાસ કરીને એક સિંગર છે એમને ગાયું છે અને બસ ત્યારથી જર્ની શરૂ થઈ. હું એ કેસેટ લાવ્યો અને સાંભળી. એના પછી તો ચસ્કો લાગી ગયો અને વાંચન તરફ પણ વળ્યો હું. બસ ત્યારથી હું વાંચક છું, દર્શક છું અને શ્રવણ કરું છું.

એમાં એક માઈલ્સ્ટોન મને લાગે છે અવસર. લગભગ આઠ વર્ષ પેહલા મેં અને મારા મિત્ર કાંક્ષિત મુનશીએ ભેગા થઈ ને ‘અવસર પરિવાર’ ની શરૂઆત કરેલી. જે આજે પણ સદાબહાર છે. જેની શરૂઆત થયેલી ઓરકુટ પર જ્યાં અમે ગુજરાતી ગીતો ની આપ-લે કરતા. આજે હવે તો ઘણા વ્યક્તિઓ જોડાયેલા છે અને અમારું સંપૂર્ણ કામ સોશિયલ મીડિયા પર થાય છે. વળી હું કેહવા ઈચ્છીશ કે આ ખુબ ઓછી એ ઘટનાઓમાંથી છે જ્યારે કોઈ રીડરનો ઈન્ટરવ્યું લેવાઈ રહ્યો હોય.

મનોરી : સર, આપના કોઈ પ્રિય કે close to heart લેખક વિષે જણાવશો?

ભુષણ મેહતા : સાચું કહું તો મારું વાંચન બીટ્સ અને પાર્સલ માં વહેંચાયેલું છે. મને નાના પણ ખુબ અર્થસભર ક્વોટ્સ અને વાક્યો વધારે આકર્ષે છે, મારું માનવું છે કે અમુક વાર આખી નોવેલ વાંચી ને જે શ્રિલ મળે એ આવા ક્વોટ્સ આપી જતા હોય છે.

પણ મારા પ્રિય લેખક શ્રી અશ્વિની ભટ્ટ છે. એમની બધી જ નોવેલ્સ મેં વાંચેલી છે.

મનોરી : સર તો હવે વાત કરીએ ગુજરાતી સાહિત્ય વિષે, ખાલી સાહિત્ય જ કેમ... લેખન, વાંચન, ફિલ્મો, નાટકો - all over ગુજરાતી કળા અને સાહિત્ય કઈ દિશા માં જઈ રહેલું આપ જોઈ રહ્યા છો? અત્યારે આપની નજર સમક્ષ દેખાઈ રહેલા સાહિત્ય વિશે આપનું શું માનવું છે ?

ભુષણ મેહતા : હા તો હવે તમારા પંખ ટીમ ની જ વાત કરીએ, આપના પેજ પર આપ સૌ જે લખો છો એની સાથે જ પોસ્ટ્સ ના રૂપે કોઈ એક સાહિત્યકાર કે લેખક ની કોઈ પંક્તિ કે કૃતિ લઈ ને લોકો સમક્ષ પહોંચાડવાનો પ્રયાસ કરો છો. જ્યારે સોશિયલ મીડિયા નહોતું ત્યારે બૂક પબ્લીશ થતી હતી. હવે સોશિયલ મીડિયા પર આપણે પહેલાના જ સારા સારા ગદ્યકારો કે કવિઓ ની કૃતિ ને લોકો સુધી લઈ જઈએ છીએ.

મારું દૃઢપણે માનવું છે કે જેમાં સત્વ હોય ને એ જ વસ્તુ આગળ વધે છે. આજે પણ મરીઝ કે ઘાયલની પંક્તિઓ સદાબહાર છે કારણકે એમાં સત્વ હતું. અત્યારે સોશિયલ મીડિયા એ આપણા સાહિત્ય ને નવો ઓપ જરૂર આપ્યો છે, ' વસુદૈવ કુટુમ્બકમ' ની ભાવના ને આપણે જાણે જીવી રહ્યા છીએ. પણ સાથે એક એવો વર્ગ પણ ઉભો થયો છે જે કૈક પોસ્ટ ક્વુછે તો ચલો લખી કાઢીએ.

સ્વ-મૂલ્યાંકન કરવું ખુબ મુશ્કેલ છે પણ ખુબ જરૂરી છે. positive વાત છે કે ગલી માં ક્રિકેટ રમાતી હશે તો રણજી માં પ્લેયર મળશે અને એ દેશ માટે રમવા જશે. જો ગલી ક્રિકેટ જ ની હોય તો સેહવાગ કે કોહલી નહી મળી શકે. સો આ બધું જરૂરી છે જ પણ ખાલી likes કે ફોલોએર્સ વધારવા લખવાનો કોઈ મતલબ નથી. તમારે પૂછવું પડશે કે શું હું આ લખવા માટે જ સર્જાયેલો છું? સત્વ નહિ હોય તો લાંબો વખત સુધી ટકી નહિ શકો.

મનોરી : સર, મોટા ભાગ ના ગુજરાતી પરિવારો ના બાળકો અંગ્રેજી માધ્યમ માં ભણે છે. માની શકાય કે અત્યારે સમય ની માંગ મુજબ એ valid પણ છે. તો એ બાળકો ને ગુજરાતી સાથે જોડાયેલા રાખવા માટે આ સોશિયલ મીડિયા પ્લેટફોર્મ કે વેબસાઈટ કેટલા હદે ઉપયોગી છે?

ભુષણ મેહતા : હું મારી જ વાત કરું, મારો દીકરો પણ અંગ્રેજી માધ્યમ માં ભણે છે પણ અમે લોકો રોજ રાતે શાહબુદીન રાઠોડ ને સાંભળી ને સુઈ જઈએ છીએ. આપ માનશો આ વાત? મારા મત મુજબ સોશિયલ મીડિયા ખાસ મહત્વ નું નથી. આ બધી વેબસાઈટ ની સાથે સાથે માતા પિતા અને પરિવાર ના હિસ્સા ની ફરજ છે કે બાળક ને પોતાની ભાષા માટે પ્રોત્સાહન આપે, રસ્તો બતાવે. બને ત્યાં સુધી ઘરે ગુજરાતી માં જ આદાન-પ્રદાન કરવાનું રાખો. તમારા સંતાનો આપમેળે આ ભાષા ને આગળ લઈ જશે.

અને હું નથી માનતો કે કોઈ પણ ભાષા એટલી બાપડી-બિચારી નથી હોતી કે આપણે એની સેવા કરવી પડે. આજે whatsapp પર 500 માંથી કદાચ 300 મેસેજ ગુજરાતી માં હશે. મોબાઈલ ખરીદતા પેહલા આપણે ચેક કરીએ છીએ કે ગુજરાતી compatible છે કે નહિ. જ્યાં સુધી એક પણ માણસ ગુજરાતી બોલતો હશે ત્યાં સુધી ગુજરાતી જીવિત જ છે.

મનોરી : અત્યાર ના ઉભરતા લેખકો કે even ફિલ્મ-મેકર, અભિષેક જૈન ની જ વાત કરીએ, તો સર આ સૌ માટે જે આપણી ભાષા ને યાહે છે, એમની કઈ વાત આપને ગમે છે કે કેક positive જે આપના ધ્યાન માં આવ્યું હોય?

ભુષણ મેહતા : લોકો મને ક્રિટિક કહે છે, હું પંકાયેલો છું negativity માટે. પણ સાચું કહું તો હું જે અનુભવું છું એ હું લખું છું. ફિલ્મ-મેકર ને કઈ પણ કેહવા માટે હું બહુ વામણો કેહવાઉં પણ આજ કાલ ના નવયુવાનો ખુબ સુંદર કામ કરી રહ્યા છે. અભિષેક ને હું પર્સનલી ઓળખું છું. પણ ખાલી likes કે comments ના પાછળ આંધળા થઈ ને જે ચાલે છે એ અટકવું જોઈએ. એની કોઈ સ્કૂલ નથી કે તમને સમજાવી શકાય. આ બધું એક ‘મોરલ અન્ડરસ્ટેન્ડિંગ’ ની વાત છે. સાચું કે ખોટું તમને કોઈ કહી કે શીખવાડી ના શકે. એ તમારે તમારા સંસ્કાર મુજબ સમજી ને અનુસરવું પડશે.

મનોરી : અમારા રીડર્સ ને આપ કેક કેહવા ઇચ્છશો?

ભુષણ મેહતા : આ સવાલ જેટલો નાનો છે એનો જવાબ એટલો જ મોટો થઈ શકે છે.

રીડર ને even વ્યુઅરને પણ આજ ના સમય માં ડસ્ટ-બીનની જેમ treat કરવામાં આવે છે. એક બાજુ પબ્લીશર છે, જેને બુક વેચવામાં રસ છે, બીજી બાજુ લેખક છે જેને પોતાની રોયલ્ટી કે કૃતિ ને ભાવકો સુધી પહોંચાડવામાં રસ છે. આમાં બિચારા રીડર ને કોઈ પૂછતું જ નથી કે તને શું જોઈએ છે?

ફ્રેઝનો એક શેર છે કે

‘શેર લિખના ઝુલ્મ ના સહી , લેકિન બેવજહ શેર લિખના કોઈ દાનીશમંદી કી બાત ભી નહિ હૈ !’

મારો બીજો એક વિચાર છે કે લેખક એ પ્રકાશિત થવા કરતા પ્રસ્થાપિત થવા પર વધુ ધ્યાન આપવું જોઈએ. જો તમે યોગ્ય લખતા હશો તો ભાવક તમને શોધી જ કાઢશે.

મનોજ ખંડેરીયા ની પંક્તિ છે કે

‘તારે કાજે ગઝલ મનોરંજન, મારે કાજે તો પ્રાણવાયું છે’ તો લેખક એ લખાણ ને પ્રાણવાયું સમજી ને જ લખવું પડશે અને એ પણ એવું કે જે વાચકને પણ મન સુધી પહોંચે.

દર અઠવાડિયે હવે નવી અર્બન ગુજરાતી ફિલ્મ આવે છે. વર્ષ પેહલા ખુબ મોટો વેક્યુમ હતો જેથી એક દુર્ઘટના સમાન ફિલ્મ પણ આવી અને ચાલી પણ ગઈ. બધા ફિલ્મકારો એ માની લીધું કે એ જ ‘સકસેસ ફોર્મ્યુલા’ છે. પણ હવે એની પછી ની બધી જ ફિલ્મો ઉંઘે માથે પછડાઈ છે, તમે કઈ પણ બનાવો , પણ ભાવક ની ચોઈસ કે ઈચ્છા નહિ સમજો તો ફેકાઈ જશો.

મનોરી : સર, અમુક માધ્યમો જે કોઈ રોયલ્ટી કે પબ્લીસીટી વગર કામ કરે છે અને સામે આવા હલકા મનોરંજન કે ખાલી likes માટે ની લડાઈ છે, તો ભાવક એમાં કેવી રીતે ભેદ કરી શકે? અને જે ખરેખર સાડું કરે છે એમને કેવી રીતે બુસ્ટ મળે?

ભુષણ મેહતા : ચોક્કસ અધરું છે પણ જો વાંચન કે લીસનીન્ગ ને મારી જરૂરિયાત બનાવી લઉં તો કઈ અધરું નથી. જો એ મારી માટે ટાઇમ પાસ કે શોખ પુરતું છે તો ચોક્કસ મને તકલીફ પડશે. જરૂરિયાત સંતોષવાની વાત છે તો હું કોઈ સારા, ક્વોલીટી સાહિત્ય ને શોધી જ લેવાનો છું.

સાચું કહું તો ગુજરાતી ભાવકો સાવ નબળા છે. તેઓ કોઈ લેખક કે કવિ ને સાંભળ્યા પછી એમની વાહ-વાહ માંથી ઊંચા જ નથી આવતા, એમની હિંમત નથી કાં તો ઈચ્છા નથી એમને કેહવાની કે ભાઈ આ મને નથી પસંદ, મારા વિચારો ને અસર કરે, મન ને સ્પર્શે એવું કૈક આપો.

ઘરે જો રસોઈ માં મીઠું ના હોય તો તરત કહીએ છીએ તો આ તો આત્મા ની ભૂખ છે, એના માટે તમે ના કહી શકો કે મને આ નાં ગમ્યું કે આ ખુબ ગમ્યું. લખનાર ને પણ થાય કે ના ક્યાંક મને ભાવક વાંચી રહ્યો છે. તો એને પણ બુસ્ટ મળશે.

મનોરી : સર, આ બધા પ્રયત્નો સાથે શું બીજી ભાષા ની ક્લાસિક કૃતિઓ ને ગુજરાતી માં ભાષાંતર કરી ને રજૂ કરવી એક ઉપાય થઈ શકે?

ભુષણ મેહતા : ખુબ સુંદર સવાલ છે આ. અને મારા મતે જો એવું કરવું હોય તો બેસ્ટ ઉપાય છે ફિલ્મો. ફિલ્મો ના માધ્યમ થી વધારે લોકો સુધી તમે વિચાર ને પહોંચાડી શકો છો. વિશાલ ભરદ્વાજ ની વાત કરીએ તો એમની મોટા ભાગ ની ફિલ્મો બીજી ભાષા ની કૃતિ પર આધારિત જ હોય છે.

AILF માં મારું સેશન હતું કે ગુજરાતી ભાષા ને બીજા પ્રાંત સુધી કેમ ના પહોંચાડી શકાય? તો ભાષાંતર ના કરતા ભાવાનુવાદ થવો જોઈએ અને જો એ two-way થાય તો એના થી રૂડું શું હોય?

ગુલાબજળ

યાજ્ઞિક
વઘાસિયા

“અજાણી છોકરી પૂછી ગઈ સરનામું આવીને,
પછી શું? છોકરો ભૂલો પડ્યો રસ્તો બતાવીને.”

“દેખે મૈને તેરે ફોટોઝ. તો તુમ હો જો યહાં એક્ટ્રેસ બનને કે લિયે આઈ હો?!... ” ખંધુ હાસ્ય કરતા-કરતા ‘કાસ્ટિંગ ડાયરેક્ટર’ ત્રીસ વર્ષીય સોહમ શર્મા બોલ્યો.

“નહી સર... હિરોઈન... વો ભી બડી બડી ફિલ્મો કી...”... ‘ફેશન’ની ‘મેઘના માથુર’ જેટલા કોન્ફિડન્સમાં માનસી દલાલે કહ્યું.

“ઇતના ઐતબાર ખુદ પે? યહાં ખાન, કપૂર ઓર કુમાર કા ઇક્કા હી ચલતા હૈ લડકી.... ઉસકી જાન-પહેચાન હૈ ક્યાં તેરે પાસ? બાત કરતી હૈ!!... ચલ... નિકલ યહાં સે...”

અબે... પટવારી... સાલ્લે કેસી કેસી લડકી કો અંદર ભેજતા હૈ તું... નિકાલ ઇસકો... ઓર આયેંદા સબ કુછ જાન-પહેચાનકર અંદર ભેજના... ઇસ દેશ કા સાલ્લા યહી પ્રોબ્લેમ હૈ... યહા આઘે સે જ્યાદા લડકીઓ કો હિરોઈન બનના હૈ ઓર આઘે સે જ્યાદા લડકો કો અંબાણી...”

“ઐતબાર રખના ક્યાં બુરી બાત હૈ સર...?!” પેલીના મગજમાંથી હજી ‘મેઘના’ ગઈ નહોતી. ને એનો કોન્ફિડન્સ જોતા તો કેબિનમાંથી એ છોકરી અને એ છોકરીના મગજમાંથી મેઘનાનું ભૂત- બન્નેમાંથી કોઈ જાય એવું લાગતું નહોતું.

“ઓહો... સાલ્લી ડાયલોગ-ડીલીવરી તો બહુત અચ્છી કર લેતી હૈ...”

ઠહેર જરા પટવારી... તું બહાર જા... યે કમ હાઈટવાલી ‘દીપિકા’મેડમ કે સાથ મેરે કો થોડી દેર અકેલે મેં બાત કરની હૈ...

અબે... બડી ફિલ્મેં હાસિલ કરને કે લિયે ક્યાં કરના પડતા હૈ, યે માલુમ હૈ તેરે કો? ડાયરેક્ટર કે સાથ સોના પડતા હૈ, પ્રોડ્યુસર કા બિસ્તર ગરમ કરના પડતા હૈ... તબ જાકે અચ્છી ફિલ્મો મેં કામ મિલતા હૈ લડકી... કર પાચેગી ઐસા સબ?! ”

“મૈ હિરોઈન બનને કે લિયે કુછ ભી કર સકતી હું...”

“કુછ ભી મતલબ?” શર્માને હવે ગાડી પાટા પર આવતી દેખાઈ.

“કુછ ભી મતલબ કુછ ભી. આપ બતાઈયે ના સર... કાસ્ટિંગ ડાયરેક્ટર કે સાથ ક્યા કરના પડતા હૈ?!...” માનસીના મખમલી હાથ સોહમના સાથળ પર ફરવા લાગ્યા... બહાર ઉભેલો પટવારી ‘થોડીવાર’ પતવાની રાહ જોતો જ રહી ગયો. માનસીનું ‘કાસ્ટિંગ’ થઈ ગયું ને શર્મા ‘ચાર્જ’ થઈ ગયો!

“સર... મૈને કાફી સારી લડકીઓ કા ઓડીશન લિયા. લેકિન યે લડકી ઇસ રોલ કે લિયે કુલ્લી એપ્રોપ્રિએટ હૈ. ઓર

કોન્ફીડેન્ટ ભી. આપ ખુદ હિ એક સીન કરવા કે દેખ લીજીયે સર. એકદમ બઢિયા લડકી હૈ... ..”... શર્મા બોલતો જ રહ્યો... શર્મા એ ડાયરેક્ટરનો માનીતો હતો ને એના પર એને પૂરો વિશ્વાસ પણ હતો. માથાફૂટ કરવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ નહોતો. ને નવી છોકરીને લોન્ય કરવાનો યશ એ ડાયરેક્ટર પોતાના ચોપડે લખાય ઈચ્છતો હતો.

માનસીએ ફિલ્મ સાઈન પણ કરી લીધી હતી, ને શૂટિંગ પણ શરૂ થઈ ગયું હતું. અવારનવાર શૂટ પતાવી શર્મા એને પોતાના હોટેલમાં મળતો.

“તું તો એહમદાબાદ કી હૈ ના? સુના હૈ.... એહમદાબાદવાલો કો પતંગ ચઢાને કા બહોત શૌક હોતા હૈ..... તુજે ભી હૈ ક્યાં?” એક રાતે માનસીની બ્રાનો હુક ખોલીને શર્માએ પૂછ્યું.....

“નહી....”

“ક્યાં નહી?! આતા હૈ કી નહી ચઢાના?” એણે એને પોતાની છાતીની ભીંસમાં લઈ લીધી.

“હા.... આવડે તો છે. પણ શોખ નથી.....”

“હિન્દી મેં બોલ ના ડાર્લિંગ..... યે ક્યાં લોકલ ગુજરાતી મેં શુરુ હો ગઈ હૈ?”

“શૌક નહી હૈ, લેકિન આતા તો હૈ...”

માનસીની નઝતની એ પૂરી મજા લેતો રહ્યો...

શર્માએ માનસીનો લિટરલી યુઝ જ કર્યો હતો. એમ તો એણે આ રીતે પચાસ છોકરીઓ સાથે લડી લીધું હતું. પણ આ વખતે માનસીમાં એ ધીમે ધીમે કેમ સીરીયસ થતો જતો હતો, એની એને ખુદને પણ ખબર ન'તી પડી રહી. મનમાં એ એવા કંઈક વિચાર કરતો રહ્યો કે એ માનસીને પ્રપોઝ કરશે. એની ના પાડવાનો કોઈ સવાલ જ નથી. આફ્ટરઓલ પોતે જ એને બ્રેક અપાવ્યો છે. બાકી આમ હિન્દી ફિલ્મ ઇન્ડસ્ટ્રીમાં કોઈ ઓળખાણ કે બેકગ્રાઉન્ડ વગર ધૂસ મારવી સહેલી થોડી છે. પોતે એની પાસેથી જેટલું લીધું છે, એના બદલામાં દીધું વધારે છે. હા... પહેલા મેં એનું ખાલી શોષણ કરવાના હેતુથી જ એને કામ અપાવ્યું 'તું. પણ હવે હું હમૈશા માટે અપનાવી લેવા માંગું છું. બધાની સામે. હજી એ

નવી-નવી છે એટલે એ લગ્નની ના પાડશે જ. પણ હું એને સમજાવીશ કે, હવે પહેલા જેવું ક્યાં રહ્યું છે. લગ્ન પછી પણ વિદ્યા, એશ્વર્યા અને કરીના ધૂમ મચાવે જ છે ને...! માનસીના કેરિયર પર કોઈ અસર હું નહીં થવા દઉં.

“એન્ડ નાઉ... ધી ફિલ્મફેર એવોર્ડ ફોર મોસ્ટ પ્રોમિસિંગ ડેબ્યુ ફીમેલ. નોમીનેશન્સ હૈ... સલોની ભટનાગર ફોર... ..”
... .. એન્ડ માનસી દલાલ ફોર ‘રઝાઈ’...

વી હેવ વન એન્ડ ઓન્લી, અ વેરી ગોર્જીયસ રેખાજી ફોર પ્રેઝન્ટીંગ ધીસ એવોર્ડ.....”

“એન્ડ ધી ફિલ્મફેર એવોર્ડ ફોર ડેબ્યુ... ફીમેલ ગોઝ ટુ... ગોઝ ટુ... .. માનસી દલાલ ફોર ‘રઝાઈ’...”

સૌથી વધારે ખુશ હતો શર્મા. બીજા નંબર પર હતી માનસી પોતે ને ત્રીજા નંબર પર પેલો ડાયરેક્ટર. માનસીએ એક મિનીટ સુધી સ્પીચ આપી. ઘણું બોલી એ. ઘણાને ‘થેન્ક્સ’ કીધું. પણ એમાં ક્યાંય ‘શર્મા’નો ઉલ્લેખ જ ના થયો.

“માનસી... મેની મેની કોન્ગ્રેટ્સ ડાર્લિંગ. આજ સેલિબ્રેશન તો બનતા હૈ! આ જાના મેરે ઘર પે. પૂરી રાત એન્જોય કરેંગે. એક સરપ્રાઈઝ ભી હૈ તુમ્હારે લિયે...” પાર્કિંગ પ્લોટમાંથી કાર નીકાળતી વખતે શર્માએ માનસીને ઉભી રાખી. શર્માનો હાથ અનાયાસે જ પોતાના કોટના ખિસ્સામાં રાખેલી ‘ગોલ્ડન’ રીંગ પર જતો રહ્યો. ને સરપ્રાઈઝ ‘વેસ્ટ’ થઈ જશે, એવું રીયલાઈઝ થતાં એણે હાથ પાછો લઈ લીધો.

માનસીએ એક જોરદાર લાફો ઝીંકી દીધો.

“મેં રંડી નહીં હું... ઔકાત ક્યાં હૈ તેરી સાલ્લે. હટ યહાં સે. મેં કુત્તો કે મુંહ નહીં લગતી...”

શર્મા શોકક થઈ ગયો.

“હાવ ડેર યુ બિય...?! તુમ શાયદ ભૂલ રહી હો કિ મેરે પર હી પૈર રખકર તુમ યહાં તક પહુંચી હો...”

“મૈને તો પહેલે સે હિ બોલા થા.... મૈ હિરોઈન બનને કે લિયે કુછ ભી કર સકતી હું.... કુછ ભી... ઔર કાસ્ટિંગ

ડાયરેક્ટર કા નામ કૌન યાદ રાખતા હૈ?! પબ્લિક સ્ટાર્સ કો હી પેહચાનતી હૈ... ઓર યહાં સ્ટાર સિફ મૈ હું. તું પૂછતો 'તો ને કે મને પતંગ ચગાવવાનો શોખ છે કે નહીં એમ?

શર્મા... હું અમદાવાદી છું.... અમદાવાદી... પતંગ ચગાવવો અમારો શોખ નહીં, હુન્નર છે હુન્નર. ગુજરાતી ભાષા સમજ્યાને સર?! ના સમજ્યા હોય તો શીખી જજો. ગુજરાતી અને ગુજરાતીઓ- બન્ને હવે ગ્લોબલ થતાં જાય છે.....” જ્યાં ઢગલો છોકરીઓના રોજ 'રેપ' થાય છે, એવા મૂળ દિલ્હીના યુવાન સોહમ શર્માને ખુદ પોતાનો જ 'રેપ' થઈ ગયો હોય એવું લાગ્યું.

સાંભળ્યું છે કે... 'ભણસાલી'ને પોતાની નેક્સ્ટ ફિલ્મ માટે જે પંજાબી ચહેરાની જરૂર હતી, એ ચહેરો હવે માનસીનો છે. 'ઈમ્તિયાઝ'ની એક ફિલ્મમાં એ એક બેંગોલી યુવતી બની છે અને 'ચશરાજ બેનર'ની ત્રણ ફિલ્મો પણ એણે સાઈન કરી લીધી છે.....

SHUT DOWN :

સંબંધો પણ પતંગ જેવા જ હોય છે ને! ક્યારેક નાના કુદા, ક્યારેક મોટી ઢાલ. ક્યારેક ફાટેલા, ખરાબ થઈ ગયેલા, હલકા, ચિરાઈ ગયેલા. ક્યારેક માંડમાંડ સાંધેલા. ક્યારેક ઝાડમાં કે ઇલેક્ટ્રિકના થાંભલામાં અટવાઈ ગયેલા કે ફસાઈ ગયેલા

ઢઢો મચડવા જતા પતંગ જ તૂટી જાય, એમ સંબંધ પણ ક્યારેક રીપેરીંગ વખતે તૂટી જાય છે.

પવન વગર પતંગ ના ચઢે, એમ પ્રેમ વગર સંબંધ પણ નથી ટકતો.

પતંગ ચગાવવો અને સંબંધ સાચવવો, બન્ને કામ મહેનત માંગી લે છે ને બન્નેમાં કારીગરી જોઈએ.

(શીર્ષક-પંક્તિ : ભાવિન ગોપાણી)

લપડાક

મનોરી શાહ

સરકારે જ્યારથી 'નોટબંધી' ની જાહેરાત કરી છે ત્યાર થી આપણું મીડિયા એના પર જ ચર્ચા કરે છે. એના કારણો, અસરો, ફાયદા, ગેરફાયદા વિષે રોજ રોજ કૈક ને કૈક ચર્ચાતું રહ્યું છે. એમાં પાછા RBI ના રોજ રોજ ના નવા નિયમો! મુદ્દો છે એને મળેલા ૧૦૦% attention નો. જ્યાં ક્રિકેટ ની પૂજા થાય છે ત્યાં નવેમ્બર માં કોઈ નું મેચ જીતવા પર ધ્યાન નથી. કોઈ અભિનેત્રીનું affair કે અભિનેતાનું ડિવોર્સ ખૂણા માં જ જગ્યા બનાવી શક્યું હતું. બીજા બધા ની પછી પણ આની કેડીટ તો મોટીજી ને આપવી જ રહી ! ભારતીય પબ્લિક અને મીડિયાને બોલીવુડ અને ક્રિકેટ સિવાય કોઈ મુદ્દો આપવો એ ઘણી મોટી વાત છે!

પણ નોટબંધી સાથે જો બીજા એક સમાચાર જે પોતાને ચર્ચા નો મુદ્દો બનાવી શક્યા એ છે સિનેમાઘરોમાં રાષ્ટ્રગીત ફરજિયાત વગાડવા વાળો નિયમ. આ નિયમે ઘણી પેનલ નું ધ્યાન ખેંચ્યું. રાજકીય પક્ષો જેમની પાસે ભારત બંધ નું સુરસુરિયું કવર કરવા કઈ નહોતું એમને થોડી રાહત મળી. લોકો ની સૌથી પ્રિય અને પેહલી એવી દલીલ આવી કે આ અભિવ્યક્તિની સ્વતંત્રતા અને દરેક વ્યક્તિના પર્સનલ સ્પેસ માટે યોગ્ય નથી! પણ મુદ્દો એ છે કે આ નિયમ લાગુ પાડવા ની સુપ્રીમ કોર્ટ ને જરૂર કેમ લાગી? શ્યામ નારાયણ ચોકસી નામના ભોપાલ ના એક સજ્જને PAIL મૂકી હતી , જે રાષ્ટ્રગીતનું અને ત્રિરંગા નું અપમાન તથા કોઈ જાત ના આર્થિક ફાયદા માટે (જેમ કે પેપર ડીશ પર કે કપડા કે કોઈ પ્રકાર ની પ્રોડક્ટ પર છાપવું) વાપરવા વિરુદ્ધ હતી. આ નિયમ બનાવતી વખતે બેંચ એ કીધું કે આ નિયમ લોકો માં દેશભક્તિ ની ભાવના અને દેશ માટે નું કમીટમેન્ટ પ્રેરશે. Again આવું કરવાની શું જરૂર પડી?

આપણા સૌમાં દેશભક્તિ ની ભાવના બહુ ઓછી છે. હું, મારી જ્ઞાતિ, મારો સમાજ, મારો ધર્મ, આ બધા માં જ લડી ઝગડી ને રહી જનારા લોકો છીએ આપણે. 'ભારતીય' હોવું એ ગુજરાતી, મરાઠી કે પંજાબી અથવા પટેલ, જૈન કે બ્રાહ્મણ હોવા કરતા વધારે અગત્યનું છે એ વાત આપણે આઝાદી મળ્યા પછી જાણે ભૂલી ગયા છીએ. અત્યારે જે જનરેશન સ્કૂલ માં છે એમાંથી કદાચ ઘણા ને આખું રાષ્ટ્રગીત આવડતું પણ નહિ હોય. હું માનું છું કે દેશભક્તિની ભાવના સાબિત કરવા માટે એક કે બે જ માપદંડ નથી. અનેક રીતે દેશભક્તિ ની ભાવના દર્શાવી શકાય છે. જો કે એ ટેક્સ ચોરી થી ખરીદેલી ઔડી નું બારણું ખોલી ને રસ્તા પર મસાલો થૂંકતા લોકો કદાચ નહિ સમજી શકે.

JNUમાં જ્યારે દેશવિરોધી સુત્રોચ્ચાર થયેલા ત્યારે બીજા બધા પરિબળો પેહલા ઉડી ને આંખે વળગે એવી વાત હતી કે જે અપરાધી હતા, જે involved હતા અને જે હાજર હતા તથા એના પછી સોશીયલ મીડિયા પર ચર્ચા કરનાર બધા જ youngsters હતા, મારા અને તમારા જેટલા જ. Trust me, અત્યાર ના યુવાનો ના વિચારો કોઈ એક દિશા માં દોરવા કે વાળવા ખુબ સહેલી વાત થઈ ગઈ છે. સોશિયલ મીડિયા પર હજારો લોકો અને એ

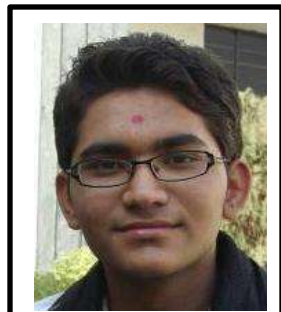

દરેક ના અલગ મત, કોમેન્ટ્સ અને ચર્ચાઓ ઉપલબ્ધ છે. (હોઈ શકે કે આપને આ વાત નું ખરાબ લાગે, જો કે ખરાબ લગાડવું પણ એક જાત ની લપડાક જ છે. હું હમેશા પોતાની અલગ અને mature વિચારસરણી ડેવેલપ કરવાની સલાહ આપતી હોઉં છું તો આમાં મને ખોટા પડવાની ખુશી જ થશે.) તો જો દેશવિરોધી તત્વો આપણું ધ્યાન એમના તરફ દોરવા અને brainwash કરવા જાત જાત ના પેતરા કરતા હોય અને આપણા દેશ ના યુવાનો ને ક્યાંક એ અસર કરી રહ્યું હોય તો નુકસાન આપણું જ છે. એવામાં કોઈ દેશ ના ગૌરવ સમા અભિન્ન અંગ તરફ આપણને દોરી રહ્યા છે તો ખોટું શું છે?

આપણા શોખ માટે લાંબી લાંબી લાઈન માં ઉભા રેહનાર આપણે 52 સેકન્ડ્સ ના ઉભા રહી શકીએ? અને જો તમને ના ગમતું હોય તો રાષ્ટ્રગીત પતે પછી થીએટર માં દાખલ થવાની તમને છૂટ છે જ. વળી સુપ્રીમ કોર્ટ એ રાષ્ટ્રગીત માટે ઉભા ના થનાર ને કોઈ સજા કે દંડ ની જોગવાઈ પણ નથી કરી. પણ ક્યાંક તો આપણા સૌ માં મોરલ respect છે એ કોર્ટ પણ જાણે જ છે. મને આપણા વિચારો અને પ્રતિભાવો જણાવો manorishah@gmail.com પર.

લવ-ટૅક

અનંત ગોહિલ

કોઈ એક વખતમાં, કોઈ એક સમયે એક વ્યક્તિ રહેતો હતો. બધાની જેમ એની પ્રવૃત્તિઓ સામાન્ય નહોતી. કહેવાતા સામાન્ય માણસોની નજરમાં એ ‘અસામાન્ય’ હતો. એની ક્રિયાઓ બધાથી અલગ અને કંઈક અંશે ગૂઢ હતી. કોણ હતો એ? ક્યાંથી આવ્યો?

એ કશી જ કોઈને ખબર નહોતી. પણ, એવું કેહવાય છે કે અહીં જે પહેલ-વહેલ રહેવા આવ્યું છે એ પહેલા પણ એ અહીં જ વસતો હતો અને કદાચ હવે બધું સમાપ્ત થવાના આરે છે ત્યારે પણ એ અહીં જ રહે છે ને કદાચ હંમેશા રેહશે!

એનો બળવો કદાચ એ બધા જ સાથે હતો જે આ ‘કહેવાતા’ સમાજમાં પોતાની જાતને ‘સજ્જનમાં’ ખપાવે છે. એ બધા જ લોકોને એ દુશ્મન ગણતો જે ખોટા પ્રપંચોની દુનિયાની આડમાં પોતે સારું કાર્ય કરી રહ્યા છે એવું ગણાવતા. એક આભાસી દુનિયા જે અહીંના લોકોએ રચી છે અને જેને પછીથી ‘સમાજ’ એવું નામ આપેલ છે. એમાં રહેતા દરેક લોકોને ઊંડે-ઊંડે તો ખબર જ છે કે જે એ વ્યક્તિ કરી રહ્યો છે એ ક્યાંક ને ક્યાંક પોતે પણ કરવું છે પણ “કોઈ શું કેહશે?” ના સર્વ-સામાન્ય ‘ટેગ’ હેઠળ એ વાતને જાકારો આપે છે.

એનો વસવાટ બધી જ એવી જગ્યાઓએ હતો જ્યાં શાંતિ હોય, જ્યાં કોઈની નજર પહોંચી ના શકતી હોય! દરેક સુમસામ જંગલોમાં, દરેક ગીચ ઝાડીયો પાછળ, કોઈ ગાર્ડનમાં બપોરના શાંત સમયે અથવા તો શહેર કે ગામથી દુર એવા કોઈ નિર્જન સ્થળમાં, બધા જ લો-પ્રોફાઈલ મૂવી ચાલતા હોય એવા થીયેટરોમાં જ્યાં ભીડના કોઈ એંધાણ ના હોય અથવા તો દરેક સ્કૂલ-કોલેજના એવા વર્ગખંડોમાં જ્યાં અવર-જવર થવાની સંખ્યા નહીવત હોય. એવા સ્થળોએ જ્યાં નદીઓ સાગરને મળતી હોય, એવા સ્થળે જ્યાં સ્વયમ ઝરણાઓ સ્ફૂરતા હોય, કોઈ એવા ભાગમાં જ્યાંથી સમી-સાંજે થતો મંદિરોનો ઘંટારવ, મસ્જીદમાં પોકારતી અલ્લાહની બાંગ બન્ને સંભળાય પણ કાનને અનુકુળ પડે એટલી ધીરે!

પણ ધીમે-ધીમે એ પોતાનો સ્વભાવ બદલી રહ્યો હતો, એને લાગતું હતું કે હવે બસ બહુ જ જલ્દી આવો સમય આવી જ પહોંચશે જેનો એને વર્ષોથી ઇન્તેઝાર હતો, એ સમયને હવે વાર નથી કે જ્યારે એને કોઈ શાંત તથા એકાંતવાળી જગ્યાઓ શોધવાની ચિંતા નહીં રહે.

કોઈને ખબર નહોતી એવી એક જગ્યાએ તેને એક ‘બાગ’ બનાવ્યો હતો. પણ દરેક વખતે જ્યારે એ કોઈ છોડ વાવે ત્યારે એ સાવ ઉદાસ થઈ જતો. એના આ ગાર્ડનમાં એવી ‘સિસ્ટમ’ હતી કે એ ગમે ત્યારે આવતો અને છોડ વાવી દેતો, ક્યારેક તો રાતે ૩ વાગે પણ એ છોડ લગાવતો હોય એવું બનેલું છે. અને એ ત્યારે જ ખૂબ ખુશ હોય જ્યારે એને એ છોડને એ જગ્યાથી ઉખાડવો પડે. એ દિવસ એના માટે સોનાનો ઉગ્યો હોય આવું લાગે. અમુકને આ વ્યક્તિ સાવ ‘ચક્રમ’ જ લાગતો કેમ કે બાકી બધાને છોડ વાવીને ખુશી મળે અને છોડ ઉખડે કે બળી જાય ત્યારે દુઃખ જ્યારે આ’તો છોડ વાવતો હોય ત્યારે દુઃખી-દુઃખી હોય અને છોડ નીકળે ત્યારે ખુશમ-ખુશ! નીકળેલા આ છોડનું એ શું કરતો એ તો રામજાણે પણ હા એને એ એક ગાડીમાં ભરીને ક્યાંક લઈને તો જરૂર જાય છે, ક્યાં અને કેમ એ રહસ્ય તો એના જોડે જ અકબંધ છે.

કોઈએ એને કદી વાત કરતા જોયો કે સાંભળ્યો નહોતો. પણ, એવી અફવા જરૂર હતી કે એ માત્ર લાગણીઓની ભાષા જ સમજે છે. અમુક વાર એ સાવ જ જુદી રીતના વાત કરતા અને કોઈક અલગ ભાષા જાણતા લોકો જોડે પણ સારી રીતે વાતચીત કરી શકતો.

એકવાર અમુક લોકોથી રહેવાયું નહીં અને એ લોકો પૂછપરછ કરવા તેની પાસે ગયા.

“કોણ છો તમે?”

“આમ તો હું ‘બધું’ જ છું પણ જો મારું નામ જાણવું હોય તો, કોઈક મને ‘પ્રેમ’ કહે છે તો કોઈક મને ‘લવ’, ઇશક- પ્યાર- મહોબ્બત એવા ઘણા નામોથી મને લોકો મને ઓળખે છે.”

“અને તમારો આ સિરસ્તો મગજમાં નથી બેસતો, છોડને ઉખાડીને ખુશ થાવ અને વાલીને દુઃખી! આવું કેમ?”

ની:સાસો નાખતા એ કહે છે, “હા! જ્યારે પણ એ છોડ વાવું છું ત્યારે મને ખુબ જ દુઃખ થાય છે. ખબર છે કેમ? કેમ કે હું એ છોડ પ્રેમી-હૈયાઓ ની યાદમાં વાવું છું.”

“પ્રેમી-હૈયાઓની યાદમાં? કંઈ સમજ ના પડી!”

“હા! એવા પ્રેમી-યુગ્મોની યાદમાં જેને આ સમાજને લીધે જુદા થવું પડ્યું હોય! કોઈ નાત-જાતને લીધે તો કોઈ ગરીબ-અમીરને લીધે, કોઈની ઈર્ષ્યાને લીધે તો કોઈના અંગત સ્વાર્થના લીધે, કોઈની બસ રમત કરવાની ટેવના લીધે તો કોઈના દગાખોરીના સ્વભાવને લીધે!”

“પણ તો પછી એ છોડ ઉખાડીને ખુશ કેમ થાવ?”

“એ એટલા માટે કેમ કે બહુજ બધી મુશ્કેલીઓ હોવા છતાં એનાથી ડર્યા વગર અને સમાજની સામે બળવો પોકારીને પણ જે એકબીજાના હાથ પકડી રાખે છે- એકબીજાનો સાથ છોડતા નથી, એવા લોકો માટે આ જગ્યા બહુ જ નાની છે અને એના રૂપક હોય એવા એ છોડ માટે પણ! એટલે એ છોડને લઈ જઈને હું એક વિશાળ જંગલમાં વાવું છું કે જેથી એના મુળિયા હંમેશને માટે આ પૃથ્વી પર રહી જાય અને એમના જેવી પ્રેમની સુવાસ આ આખી દુનિયામાં પાથરી દે.”

“અને તમે જે હવે પૂછવાના છો એનો જવાબ પણ આપી જ દઉં કે હમણાં-હમણાથી મારો સ્વભાવ કેમ બદલી રહ્યો છે એ એટલા માટે કેમ કે હવે મારું એ જંગલ બહુ જ ઝડપથી હર્યુ-ભર્યુ થવા લાગ્યું છે. હું જેટલા છોડ વાવું છું એમાંથી મોટા ભાગના મારા એ વિશાળ પરિવારનો ભાગ બની રહ્યા છે. આ દંભી સમાજ અને એમાં રહેનારા દંભી લોકોના કોઈપણ બહાના બે પ્રેમ કરનારા હૈયાનોને રોકી શકતા નથી, નવું લોહી આ રૂઢીચુસ્તતાના બધા જ બંધનો તોડીને આગળ વધી રહ્યું છે. આવનારા સમયમાં કદાચ આ આભાસી સમાજની ઇમારત કકડ-ભૂસ થઈને પડી જાય તો પણ નવાઈ નહિ રહે.”

અને આખરમાં એ સ્મિત કરીને કહે છે, “એ દિવસ દુર નથી કે જ્યારે મારે એક પણ છોડ વાવવો પડશે અને મારું એ જંગલ સૌથી વિશાળ હશે જેમાં સૌ હળીમળીને રહેતા હશે, દંભ અને દેખાડાથી દુર! જ્યાં બસ બધામાં ‘હું’ જ વસતો હોઈશ- માત્ર ને માત્ર “પ્રેમ” જ!

પ્રેમ-અભિષેક : **“THIS WORLD IS IN DEEP TROUBLE, FROM TOP TO BOTTOM. BUT IT**

CAN BE SWIFTLY HEALED BY THE BALM OF LOVE.” -RUMI

Shine in the Mine...!!!

રિકીન ધડક

જ્યારે સિનેમાનો ઉદય થયો હશે ત્યારે સંગીતનો પણ જન્મ થયો હોવો જોઈએ માત્ર ફિલ્મો જ શું કામ થિયેટરમાં ના નાટકથી લઈને શેરીમાના ગરબા સુધી આપણે સંગીત જ જોયું છે. મોઝાર્ટ થી રહેમાન કે હાન્સ ઝિમર થી જેમ્સ ન્યુટન સુધીના સંગીતકારોના કર્મયોગની લાઈબ્રેરી વચ્ચે આપણે શ્વાસ લઈ રહ્યા છીએ. (What a pleasant time to be alive!)

જરીક 90s માં ડોકિયું કરીયે તો રસ્તા પર અચાનક નૃત્ય કરતા સાઈડ કલાકારો લગભગ દરેક પિક્ચરમાં મળી જ આવે. પછી જરાક સેન્સિબલ ફિલ્મો બનવાની શરૂ થઈ. છતાંયે લગભગ દરેક વિષય વસ્તુને સ્પર્શી શકે એવી ફિલ્મો સો ટકા મળી આવે. એમાંય રોમેન્ટિક મ્યુઝિકલ બનવાનું રિસ્ક કોઈ માથાફરેલ જ લઈ શકે. એમનો જ એક નમૂનો કહી શકાય એવો 'Whiplash' નો ડાયરેક્ટર- ડેમિયન

ડેમિયાનની લા લા લેન્ડ એ હમણાં જ ભવ્ય ઓપનિંગ કર્યું વેનિસ ફિલ્મ ફેસ્ટિવલનું. રેટ્ટો ગ્લેમર અને અદાકારીથી મઢાયેલી આ વાર્તા ૫૦ અને ૬૦ દાયકાની મુવીઝથી જરાય પાછી પડે એમ નથી. બૉલીવુડમાં તો આજ દિન સુધી દર મહિને એકાદી બિગ બજેટ રોમેન્ટિક મ્યુઝિકલ આવી જ જતી હોય છે. અરિજિત સિંહનો અવાજ અને પ્રીતમનો સ્કોર, આ બે વસ્તુ પાછળ તો ગમે તેવા ઉતારતી કક્ષાના શબ્દો પણ આવરિત થાય છે. ઘણા વ્યક્તિઓના મત મુજબ ઓલ્ડ મ્યુઝિકલ્સ વધારે પડતી ક્લીશે કે ટ્રેડિશનલ હોઈ શકે, છતાં પણ આ GENRE એટલું જ જિંદી રહીને એનું પોત પ્રકાશ્યા કરે છે. એટલે જ કદાચ- લા લા લેન્ડમાં મજા આવી હશે એક ૩૧ વર્ષીય હિંમતવાન ડાયરેક્ટરને

આ પ્રકારે કંડારેલ સદાબહાર મ્યુઝિક, ચમકતી રાતોમાં ડાન્સ અને સ્ટ્રીટ લાઇટઝના માદક અજવાશમાં ફેલાયેલો સોફ્ટ રોમાન્સ જોવાની

લા લા લેન્ડ લોસ એંજલસમાં ગૂંથાયેલી છે પણ એનું હૃદય અને આત્મા એના ભૂતકાળમાં છે અને કેરેક્ટરમાં: સેબેસ્ટિયન (રાયન ગોસલિંગ), એક મખમલી ટાઇ પહેરતો જેઝ પિયાનિસ્ટ જે પોતે સાંભળતા અને સર્જતાં સંગીત માટે અતિશય ઢીલો અને ચિબાવલો, અને મિયા (એમ્મા સ્ટોન), એક્ટિંગની દુનિયાના જાદુમાં ડૂબેલી એક ઉભરતી અદાકારા. સેબેસ્ટિયન જોબ બદલું છે અને મિયા કામ કરે છે એક કોફીશોપમાં. આ બંને મળે છે, બદલાય છે અને મ્યુઝિક-ડાન્સના સમન્વયથી સર્જાય છે પ્રેમ અદ્ભુત સ્કોર અને લિરિક્સ સાંભળીને રેટ્રો યુરોપિયન ક્લાસિકલની અદ્ભુત સફરનો અહેસાસ થાય જે આપણે માત્ર શોપિંગ મોલના વોશરૂમમાં સાંભળતા હોઈએ વરુણ ગ્રોવરે કહેલું કે મોઝાર્ટે ક્યારેય નાઈ વિચાર્યું હોય કે તેની ૫ નંબરની ધૂન પર ક્યારેક હિન્દુસ્તાનીઓ મુતરશે.

ફિલ્મ શરૂ થાય છે વરસની સૌથી અદ્ભુતમાની એક ગણી શકાય એવી સિક્વન્સ થી. વહેલી સવારમાં LAના એક ઓવર બ્રિજ પરના ટ્રાફિક ઉપર ફિલ્માયેલ ડાન્સ માર્ટ એક જ કટમાં લીધેલી અદ્ભુત કારીગરી “Another Day of Sun.” ગીતની સિક્વન્સ લગભગ ઇમ્પોસિબલ ટુ શૂટ કહી શકાય.

હમણાં જ ગોલ્ડન ગ્લોબ એવોર્ડ્સમાં અવિસ્મરણીય રીતે છવાઈ ગયેલી એવી લા લા લેન્ડ. રાયન ગોસલિંગે એટલી મજબૂત પ્રેક્ટિસ કરેલી કે દરેક સિક્વન્સ એ શૂટિંગ વખતે જાતે વગાડી શકતો. એમ્મા સ્ટોનને જોઈને શાળામાં ભણેલી ચોપડીમાઓની અપ્સરાઓની યાદ આવી જાય. બંને નો તાજો થયેલો પ્રેમ જુનવાણી થતો જાય અને પછી જામે એનો રંગ. ઈમ્તિયાઝ કે ભણસાલીની ફેમ્સ જેવી સુંદર ફેમ્સ, રહેમાન કે અમિત ત્રિવેદી જેવું મ્યુઝિક અને વિનોદ પ્રધાન કે અનિલ મહેતા જેવી સુંદર ફેમ્સ અને આરતી બજાજ જેવું એડિટિંગ એક કમ્પ્લીટ પેક એટલે લા લા લેન્ડ.

સિક્સર-

હાલ ચાલી રહેલી ફિલ્મો-

લા લા લેન્ડ,

કોલેટરલ બ્યુટી,

દંગલ

હરામખોર

મિશન મમ્મી

ખુલ્લા દ્વાર

- નરેન્દ્રસિંહ ગોહિલ

યાદ જો ઘેરાય તો વાદળ બને,
ફૂલ ના આંસુ અહીં ઝાકળ બને.
નામ મારુ હું લખી દઉં એ પછી,
જો હથેળી આપની કાગળ બને.
સાંજ હા ઝુલ્ફો બને તારી પછી,
આ ઘટા પણ આંખનું કાજળ બને.
રાહ જોઈ હું ઉભો છું રાહમાં,
ને તમારું આવવું અટકળ બને.
તું હસી દે રાતરાણી જેમ તો,
ચાંદ વિના રાત પણ ઝળહળ બને.

તમારી કૃતિ પણ તમે અમને મોકલી શકો છો
E-mail - pankhemagazine@gmail.com

Knowtamin

Ethiopia has 13 months. Their current year is still 2006 and they celebrate New Years on September 11

The official name of Mexico is the United Mexican States

Russians celebrate the New Year twice, once on January 1st and then again on January 14th

An elephant's ability to smell water is so refined; they can sometimes detect water sources from as much as 12 miles away

Giraffes only need 5 to 30 minutes of sleep in a 24 hour period

The world's biggest helicopter MI 26 can carry other smaller airplanes and even helicopters

Dolphins give each other names and will answer to it even when called by dolphins they don't know

For the first time since 1974, nobody climbed to the top of Mount Everest in 2015

In 2005 Mark Zuckerberg offered to sell Facebook to Myspace. Myspace CEO Chris DeWolfe rejected Zuckerberg's asking price of \$75 million

(Source :- <http://www.kickassfacts.com/>)

‘પંખ’ની
ઉડાનમાં
સહભાગી પાંખો
યાજ્ઞિક વધાસિયા
રિકીન ધડુક
મનોરી શાહ
અનંત ગોહિલ
ભાગ્યેશ પટેલ
કેયુર દુધાત

સહૃદય આભાર
ડૉ. અવનિ રવિ ચાંગેલા
(નવલકથા)
કવિ જય એસ દાવડા
(કવિતા)
નરેન્દ્રસિંહ ગોહિલ
(ખુલ્લા દ્વાર)
ભુષણ મેહતા (ગોષ્ઠી)
કેવલ ફિણવિયા (Videography)

અમારી સાથે ઉડવાના આકાશી માર્ગો

 pankhmagazine@gmail.com

 <http://www.facebook.com/pankhmagazine>

 +91 9904918168

 https://twitter.com/pankh_emagazine

 <https://www.youtube.com/channel/UCakmCpwf4oF2ZICI-YPIVDg>